

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra

Diplomová práce

Výuka výchovy k občanství a základů společenských věd během pandemie covid-19

Vypracoval: Bc. Zdeněk Židoň
Vedoucí práce: PhDr. Salim Murad, PhD.

České Budějovice 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci na téma „Výuka výchovy k občanství a základů společenských věd během pandemie covid-19“ jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Táboře, dne 7. 7. 2023

Zdeněk Židoň

Poděkování

Chtěl bych poděkovat vedoucímu své bakalářské práce PhDr. Salimu Muradovi, Ph.D. a celé Katedře společenských věd za vstřícnost a trpělivost, které mi během psaní práce věnovali.

Anotace

Celý svět mezi lety 2020 a 2021 řešil koronavirovou pandemií, která měla velký dopad i na školství. Bezprecedentní množství žáků a studentů se ocitlo v distanční výuce, na kterou nebyli připraveni. Cílem této práce je zjistit, jaký vliv mělo distanční vzdělávání na výuku výchovy k občanství a základů společenských věd. V úvodu práce bude rozebrán koncept klíčových kompetencí a podrobena analýze bude i kvalita výuky občanské výchovy a základů společenských věd během klasické prezenční výuky. V další části práce bude detailně rozebrán průběh pandemie v České republice a její dopad na celou vzdělávací soustavu. V závěrečné části práce se autor bude snažit odpovědět na otázku, zda je možné plnohodnotně vyučovat tyto předměty během distanční výuky a bude zjišťovat zkušenosti z distanční výuky učitelů těchto předmětů v Českých Budějovicích.

Klíčová slova: koronavirus, covid-19, občanská výchova, základy společenských věd, distanční výuka, kompetence, formy a metody výuky

Annotation

Between 2020 and 2021, the whole world was dealing with a coronavirus pandemic that had a major impact on education. An unprecedented number of pupils and students found themselves in distance learning for which they were unprepared. The purpose of this paper is to determine what impact distance education has had on the teaching of civics and social studies. In the beginning of the thesis, the concept of key competences will be discussed and the quality of teaching of civics and social studies during traditional face-to-face teaching will be analysed. In the next part of the thesis, the course of the pandemic in the Czech Republic and its impact on the whole educational system will be analysed in detail. In the final part of the thesis, the author will try to answer the question whether it is possible to teach these subjects fully during distance education and will investigate the experience of distance learning of teachers of these subjects in České Budějovice.

Keywords: coronavirus, covid-19, civics, social sciences, distance learning, competences, forms and methods of teaching

Obsah

1. ÚVOD	8
1.1. POUŽITÉ METODY A POSTUP PRÁCE	8
1.2. STANOVENÍ HYPOTÉZ.....	9
2. KLÍČOVÉ KOMPETENCE A JEJICH ROZVOJ BĚHEM VÝUKY VÝCHOVY K OBČANSTVÍ A ZÁKLADŮ SPOLEČENSKÝCH VĚD	10
2.1. Rámcový vzdělávací program.....	10
2.1.1. KLÍČOVÉ KOMPETENCE DLE RVP ZV	10
2.1.2. KLÍČOVÉ KOMPETENCE DLE RVP G	12
2.1.3. VÝCHOVA K OBČANSTVÍ DLE RVP	12
2.1.4. OBČANSKÝ A SPOLEČENSKOVĚDNÍ ZÁKLAD DLE RVP G	13
2.2. KVALITA A EFEKTIVITA VZDĚLÁVÁNÍ DLE ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE	13
2.2.1. ZÁKLADNÍ ŠKOLY	13
2.2.2. STŘEDNÍ ŠKOLY	17
3. DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE A JEHO DŮSLEDKY	21
3.1. SEZNAM POUŽÍVANÝCH PLATFOREM BĚHEM DISTANČNÍ VÝUKY	21
3.1.1. E-mail.....	21
3.1.2. Web školy	21
3.1.3. WhatsApp.....	21
3.1.4. Skype	22
3.1.5. Facebook / Facebook Messenger.....	22
3.1.6. Bakaláři	23
3.1.7. Discord.....	23
3.1.8. Moodle	23
3.1.9. Zoom.....	24
3.1.10. Učebna Google / Google Meet.....	24
3.1.11. Microsoft Teams	25
3.2. PRŮBĚH PANDEMIE A HODNOCENÍ DISTANČNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	25
3.2.1. PRVNÍ VLNA PANDEMIE.....	25
3.2.2. DRUHÁ VLNA PANDEMIE.....	40
3.2.3. NÁVRAT ŽÁKŮ K PREZENČNÍMU VZDĚLÁVÁNÍ.....	53
4. ANALÝZA VÝUKY K OBČANSTVÍ A ZÁKLADŮ SPOLEČENSKÝCH VĚD BĚHEM DISTANČNÍ VÝUKY A ZKUŠENOSTI UČITELŮ TĚCHTO OBORŮ	56
4.1. MOŽNOSTI VÝUKY OV A ZSV BĚHEM DISTANČNÍ VÝUKY.....	56
4.1.1. Analýza kompetenčně orientované metodiky výuky výchovy k občanství	59

4.2. ZKUŠENOSTI UČITELŮ VÝCHOVY K OBČANSTVÍ A ZÁKLADŮ SPOLEČENSKÝCH VĚD Z DISTANČNÍ VÝUKY	71
4.2.1. Zkoumané otázky.....	71
4.2.2. Odpovědi respondentů	71
5. ZÁVĚR.....	81
6. SEZNAM ZDROJŮ	82

1. ÚVOD

Na jaře roku 2020 se Česká republika i celý zbytek světa ocitl v neobvyklé situaci. Vypukla pandemie koronavirového onemocnění covid-19 a jednotlivé státy v zájmu ochrany obyvatelstva přistupovaly k bezprecedentním krokům. Jedním z nich bylo i uzavírání škol, kdy ze dne na den školy přešly na vzdělávání distančním způsobem.

Školství by mělo žáky všeobecně rozvíjet, k tomu slouží v Česku koncept klíčových kompetencí. Distanční vzdělávání výrazným způsobem vzdělávání dětí, žáků a studentů v České republice poznamenalo. Součástí práce je uzavírání škol v ČR zasadit do kontextu ostatních protiepidemických opatření a analyzovat vliv distanční výuky na žáky, jejich prožívání a výsledky vzdělávání. Hlavním cílem je pak analyzovat, jakou pozici má v českém vzdělávacím systému výchova k občanství a základy společenských věd, jakým způsobem by tyto vzdělávací oblasti měly rozvíjet kompetence žáků a jakým způsobem byla v tomto smyslu výuka ovlivněna během distančního vzdělání.

1.1. POUŽITÉ METODY A POSTUP PRÁCE

V první části práce budou vyjmenovány a popsány klíčové kompetence, jejichž rozvoj je dle rámcového vzdělávacího programu (RVP) hlavním cílem českého vzdělávacího systému. Celá diplomová práce se zaměřuje na 2. stupeň základních škol (ZŠ) a gymnázia (G), a to z důvodu jejich relevance ve vztahu k vyučovacím obsahu výchovy k občanství (OV) a základů společenských věd (ZSV). Dále budou uvedeny základní cíle výuky OV a ZSV dle RVP. První část práce bude zakončena analýzou a komparací vybraných faktorů týkajících se základního a středního vzdělávání vydávaných Českou školní inspekcí (ČŠI), a to především za školní roky 2019/2020 (před pandemií a na jejím začátku) a 2021/2022 (po plnohodnotném návratu do škol).

Ve druhé části budou nejprve představeny jednotlivé komunikační platformy, které se během pandemie onemocnění covid-19 používaly při vzdělávání distančním způsobem. Tyto platformy sloužily pro vzdělávání jak synchronní formou (současné zapojení žáků a učitele, typicky během on-line přenosů), tak asynchronní formou (typicky zadání úkolu a později poskytnutá zpětná vazba). Platformy budou analyzovány z hlediska jejich využitelnosti a

efektivitě během distanční výuky. Následovat bude popis událostí, které slouží jako další teoretické podklady této práce. V chronologickém sledu budou uvedena protiepidemiologická opatření vyhlášená vládou ČR – hlavní důraz bude kladen na popis opatření týkajících se školství a jejich zhodnocení v kontextu ostatních opatření. Pandemie onemocnění covid-19 se dělila na několik vln, v průběhu jednotlivých vln vydávalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a Česká školní inspekce (ČŠI) metodická doporučení či zhodnocení distančního vzdělávání. Tyto dokumenty budou detailně analyzovány s důrazem na skutečnosti, které se vážou k této diplomové práci – jaké platformy byly pro výuku využívány, jakým způsobem se výuka proměnila, jaké byly její kladné a záporné účinky nebo jak se změnil vyučovací obsah.

Ve třetí, praktické části diplomové práce, bude představen rakouský systém oborových občanských kompetencí a porovnán s českým vzdělávacím obsahem a kompetencemi, které se týkají OV. Následně bude kvantitativně i kvalitativně analyzována metodická příručka OV spojující český vzdělávací obsah OV s rakouskými občanskými kompetencemi. Na základě výsledků analýzy bude porovnáním se zjištěnými skutečnostmi z teoretické části zhodnocena efektivita výuky OV a ZSV během distančního vzdělání. V závěru této části budou představeny výsledky dotazníku elektronicky zasláného na českobudějovické základní školy a gymnázia, jehož cílem je zjistit postoje učitelů k výchově OV a ZSV a porovnat situaci na jejich školách a jejich výuku OV a ZSV během distanční výuky s celorepublikově zjištěnými skutečnostmi.

1.2. STANOVENÍ HYPOTÉZ

- 1) OV je z důvodu zařazení mezi výchovné předměty příliš často vyučována neaprobovanými učiteli, což se odráželo na kvalitě výuky v porovnání s naučnými předměty už před pandemií. Na gymnáziích tento problém u ZSV není tak znatelný, neboť se jedná o naučný předmět.
- 2) Distanční výuka měla celou řadu neblahých důsledků, a to převážně v oblastech, které jsou hlavním předmětem výuky OV a ZSV.
- 3) Při distanční výuce nelze plnohodnotně rozvíjet klíčové občanské kompetence.
- 4) Výuka OV během distanční výuky téměř neprobíhala, zatímco ZSV se redukce učiva na gymnáziích nedotkla.

2. KLÍČOVÉ KOMPETENCE A JEJICH ROZVOJ BĚHEM VÝUKY VÝCHOVY K OBČANSTVÍ A ZÁKLADŮ SPOLEČENSKÝCH VĚD

2.1. Rámcový vzdělávací program

Demokratický stát potřebuje ke svému správnému fungování občany vybavené určitými kompetencemi a současný český vzdělávací systém klade na rozvoj klíčových kompetencí velký důraz. Obecně kompetence představuje soubor vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot. Podle Výzkumného ústavu pedagogického v Praze „Mít kompetenci znamená, že člověk (žák) je vybaven celým složitým souborem vědomostí, dovedností a postojů, ve kterém je vše propojeno tak výhodně, že díky tomu člověk může úspěšně zvládnout úkoly a situace, do kterých se dostává ve studiu, v práci, v osobním životě. Mít určitou kompetenci znamená, že se dokážeme v určité přirozené situaci přiměřeně orientovat, provádět vhodné činnosti, zaujmout přínosný postoj.“ Rozvoj kompetencí je celoživotní proces přesahující hranice jednotlivých předmětů. Jednou z výhod kompetencí je, že na rozdíl od samostatných znalostí mají delší trvanlivost a představují tak solidní základ pro další učení v rychle se měnící společnosti.¹

V rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání je jako klíčových popsáno sedm kompetencí: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské, kompetence pracovní a nově také kompetence digitální.²

2.1.1. KLÍČOVÉ KOMPETENCE DLE RVP ZV

Kompetencí k učení se rozumí, že se žák dokáže efektivně učit, je ochoten se vzdělávat celoživotně, umí informace vyhledávat, posuzovat, využívat a propojovat do širších celků a vytvářet „komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy.“

Kompetence k řešení problémů představuje vnímání a pochopení problému, přemýšlení o jeho příčinách, navržení způsobu jeho řešení na základě vlastních zkušeností, úsudku a nalezených

---

¹ <http://odpovedneobcanstvi.cz/wp-content/uploads/2019/01/Kompetence-pro-odpov%C4%9Bdn%C3%A9-ob%C4%8Danstv%C3%AD.pdf>

² <https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/07/RVP-ZV-2021-zmeny.pdf>

informací. Takto kompetentní žák se nenechá odradit nezdarem, osvědčené postupy používá při řešení dalších problémů, dokáže svůj postup zhodnotit a svá rozhodnutí obhájit.

Komunikativní kompetenci se rozumí logické, souvislé a kultivované vyjádření myšlenky či názoru, dále naslouchání, porozumění a reakce na jiné lidi a obhájení svého názoru vhodnou argumentací. Komunikativní dovednosti žák využívá k vytváření plnohodnotných vztahů a spolupráci s ostatními lidmi.

Sociální a personální kompetence umožňují žákům skupinově pracovat, spoluvytvářet pravidla a zlepšovat kvalitu společné práce. S ostatními žák jedná ohleduplně, je ochotný pomoci, přispívá k upevnování vztahů, respektuje odlišná stanoviska a poučuje se z nich – tím vším podporuje vlastní rozvoj a sebeúctu.

Občanské kompetence představují schopnost vcítit se do situace ostatních lidí a respektovat jejich přesvědčení, odmítání útlaku a hrubostí, uvědomění si povinnosti postavit se proti fyzickému i psychickému násilí. Žák si uvědomuje pravidla, na nichž stojí společenská pravidla, zná svá práva a povinnosti ve škole i mimo ni. Dále k občanským kompetencím patří vhodné rozhodování v zájmu zdraví a rozvoje společnosti, zodpovědnost v krizových situacích, respekt ke společenským tradicím či pochopení environmentálních problémů.

Pracovní kompetenci se rozumí dodržování pravidel a adaptace na nové pracovní podmínky, ohled nejen na kvalitu práce, ale taky na ochranu zdraví, životního prostředí a společenských hodnot, účinné využití nástrojů, znalostí a zkušeností k vlastnímu rozvoji.

Digitální kompetence umožňují žákům používat digitální zařízení a služby, chápat jejich společenský význam a zapojovat je do svého učení a života, vyhledávat, vytvářet, upravovat a posuzovat digitální obsah, využívat technologie ke zlepšení efektivity práce a zároveň chápat rizika jejich používání a předcházet ohrožujícím situacím.

2.1.2. KLÍČOVÉ KOMPETENCE DLE RVP G

Klíčové kompetence v Rámcovém vzdělávacím programu pro gymnázia jsou formulovány obdobně jako v případě Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání – s ohledem na věk žáků jsou pojímány o něco více do hloubky, na jejich vyznění to ale v zásadě nic nemění. V kompetencích k učení je například zmíněno přijímání kritiky ze strany druhých, součástí kompetencí k řešení problémů je vytváření hypotéz a jejich ověřování či uplatnění analytického, kritického a tvořivého myšlení. Součástí komunikativních kompetencí je užití odborného jazyka či prezentace práce před známým i neznámým publikem, sociální a personální kompetence zahrnují odolávání společenským i mediálním tlakům.

Součástí občanských kompetencí je zvažování vztahů mezi osobními, skupinovými a veřejnými zájmy, promyšlení souvislostí mezi právy, povinnostmi a zodpovědností, sledování veřejného dění a jednání k obecnému prospěchu.

Místo pracovních kompetencí se v Rámcovém vzdělávacím programu pro gymnázia pracuje s kompetencemi k podnikavosti. Jejich součástí je rozvoj osobního a odborného potenciálu, vlastní iniciativa, tvořivost a podpora inovací, vyhodnocování informací o pracovních příležitostech, průběžné revidování dosažených výsledků, posuzování rizik a případná připravenost tato rizika nést či pochopení podstaty podnikání.³

2.1.3. VÝCHOVA K OBČANSTVÍ DLE RVP

Výchova k občanství je součástí vzdělávací oblasti Člověk a společnost. Ta „vybavuje žáka znalostmi a dovednostmi potřebnými pro jeho aktivní zapojení do života demokratické společnosti.“ Důraz je kladen na pozitivní občanské postoje, přijetí demokratických evropských hodnot, prevenci rasismu, xenofobie a extrémismu, respektování lidských práv či rovnosti pohlaví a rozvoji finanční gramotnosti. Konkrétně Výchova k občanství by se pak měla zaměřovat na začleňování žáků do společnosti, chápání jednání lidí v různých životních situacích, seznámení s hospodářským životem, politickými institucemi či možnostmi zapojení

---

³ https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/09/001_RVP_GYM_-vyznacene_zmeny.pdf

do občanského života. Dále také učí žáky uplatňovat mravní principy, respektovat společenská pravidla a přebírat odpovědnost za své názory a jednání.⁴

2.1.4. OBČANSKÝ A SPOLEČENSKOVĚDNÍ ZÁKLAD DLE RVP G

Na čtyřletých gymnáziích je vzdělávací oblast Člověk a společnost rozdělen do tří podoblastí – Občanský a společenskovední základ, Dějepis a Geografie. Obecně je její součástí zpracování poznatků ze základního vzdělávání v širším myšlenkovém systému, kritická reflexe společenské skutečnosti, posuzování různých přístupů k řešení problémů, příprava na odpovědný občanský život v demokratické společnosti, rozvíjení schopnosti diskutovat a rozpoznávat manipulace a dezinformace či zaujímat a věcně obhajovat vlastní stanoviska.

2.2. KVALITA A EFEKTIVITA VZDĚLÁVÁNÍ DLE ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Ke zjištění stavu výuky občanské výuky před i po pandemii onemocnění covid-19 poslouží výroční zprávy o kvalitě a efektivitě vzdělávání za školní roky 2019/2020, 2020/2021 a 2021/2022, které každoročně vydává Česká školní inspekce.

2.2.1. ZÁKLADNÍ ŠKOLY

2.2.1.1. APROBOVANOST

Na základních školách byla v roce 2019/2020 kvalifikovanost učitelů nejvyšší v Jihočeském, Zlínském, Moravskoslezském kraji a na Vysočině. Relativně dobrou zprávou byl poměr škol, na kterých byla výchova k občanství vedena pouze aprobovanými učiteli – činil 67,1 %. Lepší poměr měl zeměpis (72,1 %), český jazyk (73,6 %), dějepis (77,4 %), chemie (79,8 %) a přírodopis (82,2 %). Situace však naopak byla horší u matematiky (64,7 %), fyziky (62 %), hudební výchovy (56,7 %), tělesné výchovy (56 %), cizího jazyka (44 %), informatiky (41,3 %) a výtvarné výchovy (40,1 %).⁵ Tato čísla však mohou být zavádějící, neboť neuvádí celkový poměr aprobované výuky, pouze ukazují na přítomnost alespoň jednoho neaprobovaného učitele

---

⁴ <https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/07/RVP-ZV-2021-zmeny.pdf>

⁵

https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1vy/Vyrocn%C3%AD-zprava-Ceske-skolni-inspekce-2019-2020_zm.pdf?fbclid=IwAR35Ck-d2p68bVq8mgxm7be4CouB6j2qoOGUQQjmYvCKs9iXA3kOvpXjf2w

daného předmětu na škole (šance je větší u předmětů, které jsou vyučovány více učiteli). Celková aprobovanost sledovaných hodin vzdělávací oblasti Člověk a společnost (která zahrnuje dějepis a výchovu k občanství) činila 66,5 %, což je méně než u oblastí Cizí jazyk (69,4 %), Člověk a příroda (70,6 %), Matematika (78,8 %) a Český jazyk a literatura (87,8 %). Zároveň však více než v oblastech Člověk a zdraví (66,3 %), Umění a kultura (54,6), Člověk a svět práce (39,7 %) a ICT (36,3 %). Aprobovanost tedy je možné hodnotit jako průměrnou.

Ve školním roce 2020/2021 došlo k výraznému navýšení celkové aprobovanosti sledovaných hodin vzdělávací oblasti Člověk a společnost na 76,4 %, tedy bezmála o 10 %. Tak velký posun je ojedinělý a je vysvětlitelný jedině redukcí výuky k občanství, aprobovanost vyučujících dějepisu je totiž dle výše uvedených dat výrazně vyšší.⁶

Ve školním roce 2021/2022 nedošlo k zásadním posunům, počet škol s plně aprobovanou výchovou k občanství se o trochu zlepšil na 67,5 %, zatímco většina ostatních předmětů se v tomto parametru mírně zhoršila.⁷

2.2.1.2. KVALITA VZDĚLÁVÁNÍ

Z porovnání zemí OECD vyplynulo, že učitelé účastníci se kolaborativních aktivit s jinými učiteli častěji používají efektivnější vyučovací postupy, mezi něj patří skupinová práce žáků. V Česku se nicméně do týmové výuky pravidelně zapojuje jen 7 % učitelů, průměr OECD je čtyřnásobný (28 %).

Důležitým parametrem je kvalita vzdělávacího procesu. Česká školní inspekce například zkoumá, jak učitelé pracují s obsahem – jakým způsobem rozvíjí dovednosti či postoje a zda je učí aplikovat v reálných situacích, zda obsah výuky odpovídá věku žáků nebo zda je sledován pokrok jednotlivých žáků. Uvedené znaky se v průměru vyskytují v 55 % vyučovacích hodin, méně často pak na 2. stupni (52,5 %) z důvodů méně častého sledování pokroku žáků a

---

⁶ https://csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2021_p%c5%99%c3%adlohy/Dokumenty/VZ_CSI_2021_e-verze_22_11.pdf str 198

⁷ https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2022_p%C5%99%C3%ADlohy/Dokumenty/Vyrocnizprava_2021_2022_e-verze.pdf?fbclid=IwAR2OWYaq-hU4UYTh_UOuuLde17R5AArW5d15fHEUa2YfG_DWQDXN3NJQpyA str 69

budování jejich postojů. Ze sledovaných předmětů na 2. stupni znaky kvalitní práce s obsahem nejčastěji dosahovala výchova k občanství (57,4 %), poté následoval přírodopis (56,3 %), anglický jazyk (54,1 %), český jazyk (53,9 %), člověk a svět práce (49,8 %) a matematika (47,8 %).

Dalším z hodnocených parametrů je kvalita organizace výuky. Ta v průměru postupně klesá s množstvím žáků ve třídě (74 % s méně než 12 žáky až 67 % s 26 a více žáky). Ještě znatelněji však kvalita organizace klesala se zvyšujícím se ročníkem, což je zapříčiněno nižším střídáním metod (postupný pokles ze 68,4 % na 42,8 %), menším zastoupením hodin s převážnou aktivitou žáků (pokles z 68,9 % na 50,8 %) a horší promyšleností hodin (pokles z 76,1 % na 59,2 %) na druhém stupni.

Organizační forma práce má velký vliv na celkovou kvalitu výuky. Pestrá výuka kombinující různé organizační formy se na 2. stupni v roce 2019/2020 vyskytovala pouze v 11 % případů. Nejčastěji se vyskytovaly hodiny frontální (27,4 %) a frontální se samostatnou prací (24,3 %). Dalšími vyskytujícími se typy byly hodiny postavené na samostatné práci (7 %), hodiny s prací ve dvojici či skupině kombinované s frontální výukou (8,5 %) a hodiny postavené na práci ve dvojici či skupině (6 %). Pestré hodiny vykazovaly nejčastěji znaky kvalitní organizace, práce s cílem výuky i jejím obsahem – ve všech těchto kategoriích co do kvality následovaly hodiny s prací ve dvojici či skupině (s frontální výukou či bez), zatímco hodiny založené na samostatné práci či frontální výuce byly naopak ve všech kategoriích o 5-20 p. b. méně často hodnoceny jako kvalitní. Dohromady se na 2. stupni ZŠ frontální výuka jako dominantní či výrazná objevovala v 80,8 % hodin, skupinová výuka v 17,3 % hodin, výuka ve dvojicích ve 13 % hodin a samostatná práce ve 47,8 % hodin.

V tomto ohledu došlo v roce 2021/2022 k posunu. Podíl pestrých hodin se zvýšil na 13,7 % a hodin postavených na práci ve dvojici nebo skupině na 8,7 %. Dohromady už tedy činil poměr organizačně efektivních hodin na 2. stupni 31 % oproti 25,5 % v roce 2019/2020.⁸ Tomu odpovídal i posun v celkových statistikách forem výuky, kdy frontální výuka byla dominantní

---

⁸ https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2022_p%C5%99%C3%ADlohy/Dokumenty/Vyrocnizprava_2021_2022_everze.pdf?fbclid=IwAR2OWYaq-hU4UYTh_UOuuLde17R5AArW5d15fHEUa2YfG_DWQDXN3NJQpyA str 74

nebo výraznou v 76,2 % hodin, skupinová výuka ve 22,1 % hodin, práce ve dvojicích v 15,6 % hodin a samostatná práce ve 45,1 % hodin.

Mezi těmito dvěma prezenčně hodnocenými roky byl školní rok 2020/2021, kdy inspekční činnost probíhala distančně během synchronní on-line výuky. Frontální výuka byla na 2. stupni základních škol dominantní či výraznou v 94,7 % hodin, skupinová výuka ve 4 % hodin, práce ve dvojicích v 0,9 % hodin a samostatná práce ve 42,8 % hodin. Pokles práce ve skupině či dvojici byl tedy naprosto dramatický se všemi důsledky, které to má.

Další hodnocenou oblastí byla podpora procesu učení ze strany učitelů (hodnocení v průběhu učení, práce s chybou, názorné pomůcky). Tyto znaky se na druhém stupni nejméně často objevovaly ve výchově k občanství a matematice. Naopak aktivity podporující učení na straně žáka (samostatné objevování, zapojení do diskuze, rozvoj kreativity či vrstevnické hodnocení) se na 2. stupni po českém jazyce (43,5 %) nejčastěji objevovaly právě ve výchově k občanství (42,4 %). Průměr na 2. stupni činil 37,3 %, u fyziky se jednalo o 32,5 % a u matematiky jen 29,4 %.

V neposlední řadě se hodnocení soustředilo i na znaky kvalitního sociálního a osobnostního rozvoje (rozvoj postojů, sociální a osobnostní kompetence, spolupráce a diskuze žáků, respektující atmosféra). Zatímco na prvním stupni se tomuto rozvoji věnuje většina předmětů, na druhém stupni je soustředěn jen do několika předmětů, například výchovy k občanství. V ní se tyto znaky objevují nejčastěji (52,7 %), poté následuje čeština (45,1 %), angličtina (40,5 %). Zeměpis (39,5 %) a matematika (34,1 %). ČŠI tedy konstatovala, že na druhém stupni není dlouhodobě naplňován rozvoj sociální a personální kompetence žáků napříč předměty, což je jednou z příčin klesající motivace žáků druhého stupně.

U všech výše zmíněných kategorií byl značný rozdíl mezi aprobovanými a neaprobovanými učiteli – kvalitní práce s obsahem byla o 4 procentní body častější, kvalitní organizace o 9 p. b. častější, správná podpora procesu učení ze strany učitele o 5 p. b. častější, aktivity směřující k učení na straně žáků o 7 p. b. častější a podpora sociálního a osobnostního rozvoje o 6 p. b. častější.

Pokud jde o množství konkrétních informací o pokrocích žáků, nejméně jich jako v předešlých letech měli učitelé vzdělávacích oblastí Člověk a příroda a Člověk a společnost, kteří neměli tolik času k aplikaci dovedností a jejich individuálnímu hodnocení v důsledku značného objemu učiva zapracovaného do školních vzdělávacích programů. Také v těchto oblastech a v hodinách cizího jazyka byly nejčastější nedostatky ve využívání průběžného formativního hodnocení.

Pokud jde o rozdíly mezi jednotlivými kraji, Jihočeský kraj dosáhl výrazně horších výsledků v porovnání s celorepublikovým průměrem v použití metod výuky v hodině, badatelské výuce a kreativitě žáků a hodnocení výuky v hodinách, podprůměrně bylo hodnoceno také řízení školy a pohled žáků na vztah s učiteli. Nadprůměrně bylo v jihočeském kraji hodnoceno řešení neúspěchu žáků.

2.2.2. STŘEDNÍ ŠKOLY

2.2.2.1. APROBOVANOST

Na středních školách se oproti základním školám o něco zhoršilo postavení výchovy k občanství vůči ostatním předmětům, pokud jde o poměr škol, na kterých daný předmět vedou pouze aprobovaní učitelé. Ten v roce 2019/2020 činil 76,9 %, což bylo méně než např. u dějepisu (84,3 %), zeměpisu (88,8 %) či biologie (92,5 %), ale stále více než u cizího jazyka (64,9 %) či informatiky (52,2 %). Zásadní změnou na SŠ je vysoká aprobovanost výchovy tělesné (81,3 %), hudební (85,8 %) i výtvarné (90,3 %), výchova k občanství si mezi nimi tedy na rozdíl od ZŠ vede nejhůře. Přesto je na tom však v absolutních číslech lépe než na ZŠ, tato čísla tedy spíše dokládají nedostatečnou aprobovanost zbylých výchov na základních školách.⁹

Pokud jde o celkovou aprobovanost sledovaných hodin na gymnáziích, pak u vzdělávací oblasti Člověk a společnost (která zahrnuje dějepis, občanský a společenskovední základ a geografii) činila 91 %. To je méně než u vzdělávacích oblastí Člověk a zdraví (92,5 %), Cizí jazyk (94,4 %), Člověk a příroda (95,4 %), Matematika (96,2 %) a Český jazyk a literatura (96,5 %). Horší

---

⁹

https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1vy/Vyrocn%C3%AD-zprava-Ceske-skolni-inspekce-2019-2020_zm.pdf?fbclid=IwAR35Ck-d2p68bVq8mgxm7be4CouB6j2qoOGUQQjmYvCKs9iXA3kOvpXjf2w

aprobovanost měly jen vzdělávací oblasti Informatika (80 %) a Umění a kultura (77,5 %). Jedná se sice o dvě odlišné sady dat, ale obě potvrzují velmi podobné relativní postavení společenskovedních předmětů, pokud jde o aprobovanost – za stěžejními předměty zaostávají, ale nikterak dramaticky.

Ve školním roce 2020/2021 se zvýšila aprobovanost sledovaných hodin vzdělávací oblasti Člověk a společnost na gymnáziích na 94 %, byla tak vyšší než např. u vzdělávací oblasti Matematika (93,2 %). Posun nebyl tak dramatický jako u stejné vzdělávací oblasti na 2. stupni základních škol, z čehož jde odvodit menší objem redukovaného občanského a společenskovedního základu, který má menší aprobovanost než dějepis a geografie, během distanční výuky.

Ve školním roce 2021/2022 se oproti roku 2019/2020 snížil poměr škol s plně aprobovanou výukou výuky k občanství na 74,3 %.

2.2.2.2. KVALITA VZDĚLÁVÁNÍ

U středních škol Česká školní inspekce často nehodnotila znaky kvality vzdělávání na úrovni jednotlivých předmětů, ale spíše studijních oborů (nástavbové, nematuritní, maturitní a gymnaziální). Pro hodnocení výchovy k občanství i základů společenských věd jsou nejrelevantnější gymnázia, proto se následující odstavce zaměřují právě na ně.

Přestože učitelé na gymnáziích častěji měli výuku uspokojivě naplánovanou (ve více než 70 % případů) a lépe rozvíjeli znalosti nebo dovednosti (téměř 80 % případů), tak stále byla jedna šestina hodin, které nerozvíjely dovednosti, znalosti ani postoje. Učivo z hodiny se také jen málo často propojovalo s reálným prožíváním žáka. To je dlouhodobě způsobeno soustředěním se na maturitní zkoušku a snahou co nejvíce probrat. Na gymnáziích byly výrazně čtenější znaky kvalitní organizace výuky, které do značné míry souvisí s organizačními formami výuky. Na gymnáziích bylo v roce 2019/2020 12 % hodin organizačně pestrých, 31 % bylo pojato frontálně, 22 % frontálně se samostatnou prací, 8 % hodin bylo postaveno na samostatné práci, 8 % hodin kombinovalo práci ve dvojicích či skupině s frontální výukou a 8 % bylo postaveno na práci ve dvojicích či skupině. Tato čísla se podobají údajům ze základních škol, kdy jako

organizačně kvalitní (pestré + zapojující práci ve dvojicích či skupině) se dá považovat jen více než čtvrtina hodin. Dohromady byla na gymnáziích frontální výuka použita jako hlavní či výrazná v 76 % hodin, skupinová výuka v 16,2 %, práce ve dvojicích v 18,7 % a samostatná práce ve 44,6 % hodin.

Důležitost pestrých hodin potvrdila i data ze školního roku 2021/2022. Hodiny s pestrostí organizačních forem a hodiny s prací ve dvojicích nebo ve skupinách vykazovaly oproti frontální výuce kvalitnější hodnocení naplňování obsahu vzdělávání, třídního klimatu, kognitivní aktivizace i motivace. Více také rozvíjely gramotnosti, klíčové kompetence a sociální a osobnostní stránku žáku. Ve většině z těchto parametrů byla v porovnání s frontální výukou hodina postavená pouze na práci ve dvojici nebo skupinové práci o třetinu až polovinu častěji hodnocena jako efektivní. Použití efektivních forem a metod výuky je pak častější u kvalifikovaných a aprobovaných vyučujících. Stejně jako na základních školách i na těch středních došlo k posunu v celkovém zastoupení forem výuky ve sledovaných hodinách. Frontální výuka byla na gymnáziích dominantní či výrazná v 68,6 % hodin, skupinová výuka ve 21,6 % hodin, práce ve dvojicích v 19,6 % hodin a samostatná práce ve 46,3 % hodin.

V převážně covidovém školním roce 2020/2021 vypadaly souhrnné statistiky forem výuky při sledované synchronní on-line výuce zcela jinak. Frontální výuka byla dominantní či výrazná v 89,3 % hodin, skupinová práce v 8 % hodin, práce ve dvojicích ve 3,1 % hodin a samostatná práce ve 39,8 % hodin.¹⁰ Tato čísla jsou v porovnání s ostatními typy škol během distanční výuky nejlépe vypadající, ale i tak jsou daleka od už tak neideálního stavu před vypuknutím pandemie.

Na středních školách se pak nevhodné metody výuky (společně s nižší aprobovaností učitelů, horší vybaveností školy či méně kvalitní přípravou a organizací hodiny) dají považovat za jeden z faktorů spojující školy s vysokým podílem neúspěšných žáků u maturitních zkoušek. Zatímco v průměru se na středních školách střídaly různé metody ve 40 % případů, na neúspěšných školách to bylo jen ve 25 % případů. O 11 p. b. častěji se vyskytovala frontální výuka, spolupráce

---

¹⁰ https://csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2021_p%c5%99%c3%adlohy/Dokumenty/VZ_CSI_2021_e-verze_22_11.pdf str 204

mezi žáky probíhala jen ve 21 % hodin (oproti 39 % v průměru), diskuze byla přítomna ve 13 % hodin (oproti 29 % v průměru).

Gymnázia byla oproti ostatním studijním oborům úspěšnější v poskytování zpětné vazby (to se dařilo ve zhruba dvou třetinách případů v porovnání s polovinou u nematuritních oborů), žáci častěji pracovali se zájmem (více než 70 %), samostatně objevovali nové poznatky (více než 40 %) či diskutovali k zadanému úkolu (okolo 40 %). Počet hodin soustředících se na osobnostní a sociální rozvoj žáků byl na gymnáziích z porovnávaných škol nejvyšší a činil kolem 50 %. Soustředěn byl stejně jako na základních školách jen do některých předmětů, a to do předmětů odborných, výchovných a společenskovedních (na gymnáziích zastoupen právě základy společenských věd). Nízké zastoupení je pak podle ČŠI příčinou nízké motivace se vzdělávat a potenciální překážkou pro uplatnění v profesním životě.

Ve školním roce 2019/2020 se Česká školní inspekce zaměřovala také na měření sociální gramotnosti. Průměrná úspěšnost žáků byla 49 %, více než pětina žáků dosáhla méně než 40% úspěšnosti. Přestože ředitelé i učitelé sociální gramotnosti přikládali velký význam, jen málo hodin ji cíleně rozvíjelo a vystavovalo žáky např. situacím založeným na konfliktu.

V porovnání s celorepublikovým průměrem byly střední školy v Jihočeském kraji hodnoceny podprůměrně v oblastech řízení školy, metod výuky v hodině, badatelské výuce a kreativitě žáků, organizaci výuky a aktivitě žáků a hodnocení výuky v hodinách, výrazně podprůměrně pak v oblasti vztahů ve třídě mezi žáky maturitních negymnaziálních oborů. Nadprůměrně byla hodnocena poskytovaná zpětná vazba k práci učitele, materiální podmínky pro práci učitele, vztahy učitelů i žáků.

3. DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE A JEHO DŮSLEDKY

3.1. SEZNAM POUŽÍVANÝCH PLATFÖREM BĚHEM DISTANČNÍ VÝUKY

3.1.1. E-mail

Jedna ze základních forem komunikace na internetu. K e-mailu se dá přistupovat buď z webového rozhraní, nebo prostřednictvím klienta (např. Microsoft Outlook). E-mail nabízí možnost poslat zprávu označenou předmětem jednomu či více příjemcům i odpovědět na zprávu přijatou. Je možné poslat různý multimediální obsah, nastavit automatický podpis nebo odpovědět na zprávu a ke zprávě připojit přílohy až do limitu velikosti dle poskytovatele e-mailové schránky. Nejedná se však o chatovací službu, pro konverzaci s mnoha vzájemnými zprávami se tedy nehodí. Stejně tak není možné samotnou e-mailovou službu použít pro vysílání videa či uskutečňování hovorů. V kontextu distanční výuky to může být vhodný asynchronní nástroj pro komunikaci s rodiči i žáky používaný pro rozesílání informací, úkolů, dokumentů či dalších podkladů, poskytování zpětné vazby atd.

3.1.2. Web školy

Základní způsob internetové sebe prezentace školy. Na webových stránkách školy se rodiče i žáci mohou dozvědět potřebné informace či novinky, aniž by museli kohokoliv kontaktovat. To samozřejmě jen za předpokladu, že se o stránky aktivně stará někdo pověřený vedením školy. Obzvláště pro období distanční výuky to může být jeden ze základních informačních kanálů – na stránky je možné umístit informace o organizaci výuky a úkoly či materiály s výukou související. Často také fungují jako rozcestník k užitečným kontaktům či školním informačním systémům. Potenciálními nevýhodami webových stránek je, že samy o sobě neumožňují přímou komunikaci se školou a bez omezení určitého obsahu jen pro přihlášené uživatele si informace a materiály mohou prohlížet i aktéři se školou nesouvisející.

3.1.3. WhatsApp

WhatsApp je komunikační platforma vlastněná společností Meta dostupná na mobilních zařízeních i počítačích, která umožňuje posílat zprávy i menší soubory a uskutečňovat hlasové hovory i videohovory. Tyto funkce jsou dostupné jak pro soukromou, tak skupinovou prezentaci. Do skupiny je možné přidat libovolného uživatele vlastního telefonního čísla,

skupinu pojmenovat či nastavit její fotku. Vyjadřovat se je možné také pomocí animací (tzv. gifů) či samolepek, odpovídat na konkrétní zprávy a případně nastavovat jejich mizení po určitém čase.¹¹ Při distanční výuce je možné tímto způsobem synchronně komunikovat, a pokud je správcem skupiny učitel, může mazat nevhodné zprávy či upravovat oprávnění členů. Ovládání je obzvláště na mobilních zařízeních jednoduché a je možné založit více skupin pro menší skupinové práce. WhatsApp však postrádá funkce typické pro moderní videokonferenční platformy, které jsou podstatné i pro školství, například pokročilé možnosti sdílení obrazovky nebo chatovací panel pro účastníky. Chybí i funkce typické pro školské systémy, jako je zadávání, odevzdávání a hodnocení úkolů, přehled klasifikace a další. Navíc není možné systém centrálně spravovat pro potřeby školy.

3.1.4. Skype

Skype je vlastněn společností Microsoft a umožňuje hlasové hovory i videohovory, posílání zpráv či souborů. Na rozdíl od WhatsApp je vhodnější pro videokonference, neboť nabízí možnost sdílet obrazovku i větší soubory.¹² V mnohém však limitace s WhatsApp sdílí – školy ani v případě aplikace Skype nemohou centrálně řídit vzdělávání, spravovat třídy a účastníky či zadávat úkoly. V možnostech správy skupin či pohodlnosti běžné komunikace je dokonce Skype méně vhodný než WhatsApp. Využití pro distanční výuku je tedy maximálně pro její synchronní část s tím, že zbytek je řešen na jiných platformách, což komplikuje jednoduchost celého řešení.

3.1.5. Facebook / Facebook Messenger

Facebook je sociální síť společnosti Meta, jejíž součástí je i komunikační platforma Messenger. Jelikož má Messenger a WhatsApp stejného vlastníka, tak se z velké části překrývají i jejich funkce. Kromě komunikačních prostředků Messengeru je možné využít pro spojení i samotnou sociální síť, ta umožňuje interakci prostřednictvím různých tematických stránek či skupin, uživatelé mohou na svůj profil přidávat fotky a videa, textové příspěvky či odkazy. Spojení přes Facebook se však příliš nepoužívá pro oficiální komunikaci, a to právě kvůli osobní povaze sítě.

---

¹¹ https://www.whatsapp.com/?lang=cs_CZ

¹² <https://www.skype.com/cs/features/>

Stejně tak chybí pokročilé videokonferenční funkce i funkce potřebné pro školy. Při distanční výuce je potenciální využití spíše v rovině běžné konverzace soukromé či skupinové.

3.1.6. Bakaláři

Jedná se o nejrozšířenější školní systém v České republice umožňující administrativu a komunikaci mezi školou a rodinou. Školám umožňuje vést evidenci žáků a třídní knihu, webovou žákovskou knížku, rozvrh hodin či plán školních akcí.¹³ Nespornou výhodou je, že na velké části škol se jednalo o hlavní způsob komunikace mezi žáky, rodiči a školou už před pandemií, nebylo tedy třeba zařizovat nový komunikační kanál, zakládat nové uživatelské účty atd. Bakaláři však ulehčují hlavně administrativní část školství a umožňují komunikovat záležitosti týkající se vyučování, prospěchu či chování žáků. Zcela chybí funkce typické pro chatovací či videokonferenční platformy uvedené výše, nejedná se tedy o systém umožňující synchronní vzdělávání.

3.1.7. Discord

Discord je komunikační platforma, ve které je možné zakládat vlastní servery s velkou mírou přizpůsobení. Discord umožňuje v rámci serveru zakládat různé tematické textové i hlasové kanály, upravovat oprávnění členů a podporuje videohovory se sdílením obrazovky.¹⁴ Velkou výhodou je, že připojování k hlasovému hovoru či videohovoru funguje na bázi uživatelského vstupu, ne „telefonního vyzvánění“ s možností přijetí či odmítnutí hovoru (jako např. na WhatsAppu). Pro případ distanční výuky je také velmi jednoduché žáky rozdělit do menších skupin a jako učitel mezi nimi přepínat. Discord však postrádá užitečné školní funkce pro asynchronní výuku, jako je zadávání, odevzdávání a hodnocení úkolů – je možné tyto záležitosti řešit skrz textové kanály, ale to není plnohodnotná náhrada dedikovaných funkcí.

3.1.8. Moodle

Moodle je otevřená vzdělávací platforma, kterou v České republice hojně používají vysoké školy. Umožňuje učitelům zakládat a žákům přihlašovat se ke kurzům, jejichž součástí může být

---

¹³ <https://www.bakalari.cz/Home/Modules>

¹⁴ <https://discord.com/>

harmonogram vyučovacího předmětu doplněný o různé materiály, zadání úkolů s možností jejich odevzdání a ohodnocení přímo v systému, případně i průběžné a závěrečné testy, ať už cvičné nebo klasifikované a dostupné jen v určitý čas. Moodle je robustní variantou pro asynchronní část distančního vzdělávání, v základu však postrádá veškerou funkcionalitu potřebnou pro synchronní vzdělávání, jmenovitě videokonference se vším, co k nim patří. Moodle je svým fungováním specifický a pro školy je tedy otázkou, zda je vhodné tento systém zavádět jen kvůli distančnímu vzdělávání.

3.1.9. Zoom

Zoom je ze zmíněných řešení první robustní videokonferenční volbou. Nad ostatními službami měl na počátku koronavirové pandemie určitý technologický náskok, který se však následně velké technologické firmy v čele s Googlem a Microsoftem snažily rychle dohnat. Zoom umožňuje spolupracovat na dokumentech či sdílené bílé tabuli, integruje také e-mailovou službu či kalendář, samozřejmě jsou pak virtuální schůzky a týmový chat s pokročilými funkcemi.¹⁵ V zahraničí je možné pozorovat časté využití Zoomu ve školství, celkově je však tato platforma zaměřena spíše na firmy, čemuž odpovídá i cena služby, v bezplatné verzi jsou pak uplatňovány striktnější omezení v porovnání s konkurencí, například 40minutový limit vysílání.¹⁶

3.1.10. Učebna Google / Google Meet

Učebna Google je ucelenou platformou, která během distanční výuky umožňovala jak synchronní, tak asynchronní výuku. Školy mohly spravovat celou školu na jednom místě, vytvářet kurzy (předměty konkrétních tříd) a komunikovat na jejich zdi, přiřazovat jim odkazy na videokonferenční schůzky přes Google Meet, zadávat a hodnotit úkoly, integrovány také byly další služby Googlu – sdílené dokumenty, tabulky a prezentace, kalendář, Gmail či cloudové úložiště Google Drive. Vzhledem k častému použití řešení od Googlu v České republice je však třeba poukázat na několik variabilit. Když se totiž řekne „distanční výuka přes Google“, ne vždy to znamená to samé. Některé školy mohly využívat pouze vysílání přes Google Meet pro synchronní výuku, tím se připravily o všechny výše popsané asynchronní funkce.

---

¹⁵ <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/Zoom/22450/JAK-NA-SYNCHRONNI-DISTANCNI-VIDEOVYUKU.html>

¹⁶ <https://zoom.us/pricing>

epidemiologické situace s tím, že hromadné vzdělávání představuje vzhledem k vysoké kulminaci osob vyšší riziko přenosu.²⁰ Zároveň byly zavedeny přísnější hraniční kontroly osob, které před příjezdem pobývaly na území rizikových států.²¹ V tu chvíli se dalo jen odhadovat, zda školy zůstanou uzavřeny na dobu v řádu dnů či jednotek týdnů, nebo až do konce školního roku či semestru. Někteří studenti situaci brali jako příležitost si naplánovat (již tou dobou riskantní) dovolenou v zahraničí, jenže tyto plány se mohly jen těžko uskutečnit, neboť během několika dnů byly nařízeny ještě silnější restriktce.

Již 12. března byl od 14:00 na dobu 30 dnů vyhlášen nouzový stav, který vládě na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu umožňuje omezit některá práva a svobody.²² Od 13. března bylo zakázáno pořádat hromadné akce s účastí nad 30 osob, navštěvovat posilovny, koupaliště, solária, sauny, kluby, knihovny, galerie či restaurace v nákupních centrech a mezi 20:00 a 6:00 také veškeré další provozovny stravovacích služeb.²³ Upřesněno bylo také uzavření škol – povolena byla přítomnost na klinické a praktické výuce a praxi, ale byla explicitně zakázána možnost konání prezenčních zkoušek na vysoké škole, osobní přítomnost žáků v základních uměleckých či jazykových školách či na školních kroužcích, soutěžích a akcích.²⁴ V případě již započaté akce, třeba lyžařského výcviku, bylo možné tuto akci dokončit.²⁵ Zároveň byla k zajištění poskytování péče v zařízeních sociálních služeb po dobu platnosti nouzového stavu nařízena pracovní povinnost (tzv. mobilizace) studentům sociálních služeb.²⁶

Obyvatelé ČR se od 13. března museli po návratu z rizikových zemí do České republiky nahlásit lékaři, který jim nařídil karanténu v délce 14 dnů, pro ostatní tato povinnost platila v případě

---

²⁰ <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/18696/40547/Mimo%20uzavreni%20z%20kladn%20ch,%20st%20edn%20ch%20a%20vysok%20BDch%20%20%20od%2011.%203.%202020.pdf>

²¹ <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/18693/40538/Mimo%20hrani%20kontroly%20p%20znak%20infek%20dho%20onemocn%20AD.pdf>

²² <https://www.mvcr.cz/clanek/zpravodajstvi-nouzovy-stav.aspx>

²³ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMNHPPAD>

²⁴ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMNHPTS8>

²⁵ https://www.msmt.cz/informace-k-vyhlaseni-nouzoveho-stavu-v-cr?fbclid=IwAR0oyOLIVGHP_r_sp_gkArr0IGNejHfLWe2fm_tqA69_uhavjoXh90d0mrk

²⁶ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMNLW4Y1>

příznaků chřipkového onemocnění.²⁷ S účinností od 14. března byl zakázán vstup cizinců z rizikových oblastí na území České republiky, vycestování obyvatel České republiky do rizikových oblastí²⁸ a také přeshraniční hromadná doprava s několika výjimkami, byl například umožněn návrat obyvatel ČR zpátky do země nebo odjezd cizinců ze země.²⁹ Z pohledu vnitrostátních záležitostí byly uzavřeny také informační centra, tržnice nebo sportoviště s účastí přesahující 30 osob.³⁰ Největším zásahem však byl zákaz maloobchodního prodeje v provozovnách, a to s výjimkou prodejen potravin, elektroniky, pohonných hmot, lékáren, prádelen a dalších vyjmenovaných. Stejně tak byla zcela zakázána přítomnost veřejnosti v provozovnách stravovacích zařízení, umožněn byl pouze prodej přes výdejové okénko nebo jídla s sebou.³¹ Zákaz prodeje byl upraven již následující den, mezi výjimky byly zařazeny provozovny autoservisů, květinářství, výdejní místa zásilek a další.³² Toho dne, 15. března, byla také mobilizace studentů rozšířena na studenty všeobecného lékařství v pátém a šestém ročníku i žáky a studenty posledního ročníku studia připravující se na profesi zdravotní, dětské a praktické sestry nebo záchranáře.³³ Vláda zároveň nařídila určit v jednotlivých krajích školská zařízení, která budou vykonávat nezbytnou péči o děti pracovníků např. ve zdravotnictví či bezpečnostních složkách, a to bez ohledu na to, zda jsou tyto děti žáky daných škol.³⁴

Vládní opatření v této podobě nevydržela dlouho, neboť od 16. března byly vyhlášeny vůbec nejtvrďší restriktce. Zakázán byl provoz ubytovacích zařízení (s výjimkou lázní a školských kolejí), autoškol, taxi služeb, zakázána byla také přítomnost veřejnosti v prodejnách stavebnin, hobby marketů či na sportovištích. Nařízeno bylo neshlukování osob a dostupnost hygienických pomůcek u míst odběru pečiva.³⁵ Vyhlášen byl tzv. „lockdown“ – zákaz volného pohybu osob. Povoleny byly pouze cesty do zaměstnání, nezbytné cesty za blízkými, na nákupy, do zdravotnických zařízení, na úřady či pohřby, do přírody nebo parků a také cesty zpět do místa bydliště. Kontakty s jinými osobami byly povoleny jen na nezbytně nutnou dobu. Zaměstnavatelům bylo doporučeno využívat práci na dálku (tzv. home office) a omezit zbytečné

---

²⁷ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMNLW8VY>

²⁸ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMNHPPMSG>

²⁹ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMNHPRJX>

³⁰ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMNLW6RU>

³¹ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMPBJNVK>

³² <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMSJM21T>

³³ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMRE46CG>

³⁴ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMQVWEU1>

³⁵ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMSJM21T>

práce a všem obyvatelům bylo doporučeno zachovávat při kontaktu s ostatními rozestupy nejméně 2 metry a využívat přednostně bezkontaktní platební styk.³⁶ Byly také úplně uzavřeny hranice pro běžnou dopravu – zákaz vstupu na území ČR byl rozšířen na všechny cizince (s výjimkou těch, kteří zde mají přechodný nebo trvalý pobyt) a občanům ČR i cizincům s přechodným či trvalým pobytem bylo zakázáno z České republiky vycestovat.³⁷ Za účelem kontroly tohoto nařízení byla také znovu zavedena ochrana vnitřní hranice ČR, a to na vzdušné hranici a pozemní hranici s Německem a Rakouskem.³⁸ To vše doplňovalo ještě několik dalších opatření, třeba odložení či odpuštění některých daní a poplatků³⁹, omezení práce veřejných orgánů⁴⁰ nebo zákaz čerpání dovolené pro zdravotnické pracovníky.⁴¹ Bylo nařízeno omezení plánované neakutních zdravotní péče, jelikož byl očekáván zvyšující se tlak na zdravotnické kapacity způsobený šířením onemocnění covid-19.⁴² Po necelém týdnu od uzavření škol již bylo jasné, že k jejich otevření během nejbližších dnů nedojde. Znovu otevřeny však byly servisy elektroniky, a hlavně textilní galanterie⁴³, což bylo předzvěstí nadcházejícího opatření.

Dne 18. března totiž bylo zakázáno pohybovat se mimo bydliště bez ochranných prostředků dýchacích cest, jako je respirátor, rouška, šátek či jiné prostředky zabraňující šíření kapének.⁴⁴ Jelikož v obchodech tou dobou nebyly dostatečné zásoby roušek a respirátorů, případně se jejich ceny pohybovaly v několikanásobně vyšších hodnotách, než je běžné⁴⁵, tak se lidé z velké části spoléhali na roušky ušité podomácku.⁴⁶ Zároveň byla v obchodech stanovena doba vyhrazená pro nákup osob starších 65 let (a později také držitelů průkazu ZTP/P starších 50 let a jejich doprovodu), a to od 10:00 do 12:00.⁴⁷ Tato vyhrazená doba však byla v následujících

---

³⁶ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMQVW63P>

³⁷ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMNLVUVR>

³⁸ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMQVWRW7>

³⁹ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMQVX4GU>

⁴⁰ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMQVWAVB>

⁴¹ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMQVW8FK>

⁴² <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/18745/40582/Opat%C5%99en%C3%AD%20obecn%C3%A9%20povahy%20-%20omezen%C3%AD%20prov%C3%A1d%C4%9Bn%C3%AD%20zdravotn%C3%ADch%20v%C3%BDkon%C5%AF%20v%20r%C3%A1mci%20pl%C3%A1novan%C3%A9%20p%C3%A9%8De.pdf>

⁴³ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMRRWC2U>

⁴⁴ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMTK5CCN>

⁴⁵ <https://www.novinky.cz/clanek/koronavirus-vyrobc-i-zvedli-ceny-rousek-i-50krat-40316656>

⁴⁶ https://www.lidovky.cz/domov/cesko-sije-rouscky-kvuli-koronaviru-berou-lide-do-rukou-jehly-a-nite-pripojila-se-i-dagmar-havlova.A200316_205314_In_domov_pev

⁴⁷ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMTJPBJ8>

dnech několikrát změněna – hned o den později na čas mezi 7:00 a 9:00⁴⁸ a 23. března na čas mezi 8:00 a 10:00 s tím, že toto omezení platí jen pro obchody s prodejní plochou více než 500 m².⁴⁹

Jelikož cílem této práce není detailně popsat veškerá protiepidemická opatření za celou dobu trvání pandemie, tak v následující části se bude popis týkat jen těch nejzásadnějších milníků, a hlavně záležitostí týkajících se školství. Detailní popis prvních týdnů byl však podstatný, protože toto období názorně ukazovalo velkou dynamiku událostí, extrémní proměnlivost protiepidemických opatření, ale hlavně prioritní oblasti, na které se vláda České republiky při uzavírání země soustředila. V tomto ohledu bylo školství hned tou první „obětí“. Není v možnostech této práce hodnotit, zda uzavřít školy tak brzy a na tak dlouho bylo, či nebylo správné rozhodnutí z epidemiologického hlediska. Faktem však je, že čeští žáci se umísťovali na předních příčkách v porovnání délky trvání distanční výuky⁵⁰, což mělo své následky, jak dokládají následující kapitoly. Školství také bylo do celé situace vrženo bez toho, aby se stihlo plošně na distanční výuku připravit, a záleželo tak na jednotlivých školách, jak dobře byly digitalizované a připravené již před pandemií. I tato problematika bude rozebrána do detailu v následujících kapitolách.

Opatření byla mnohokrát prodlužována (např. lockdown byl prodloužen do konce března⁵¹, následně do 11. dubna⁵² a poté do 24. dubna, kdy byl rozvolněn⁵³) a upravována s tím, jak se prodlužovalo trvání nouzového stavu. Ten byl prodloužen nejdříve do konce dubna⁵⁴ a pak do 17. května⁵⁵, o další prodloužení vláda na jaře již nežádala. Od 20. dubna byl mírně rozvolněn zákaz osobní přítomnosti ve školách, kdy na vysokých školách bylo povoleno navštěvovat knihovny a studovny za účelem vyzvednutí a vrácení literatury a studenti závěrečných ročníků mohli rovněž konzultovat nebo být zkoušeni za přítomnosti nejvýše 5 osob či se účastnit

---

⁴⁸ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMVAW49M>

⁴⁹ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMZAN3WR>

⁵⁰ <https://echo24.cz/a/SuJ3g/skoly-nejsou-priorita-v-evrope-jsou-zavrene-nejdele-plan-otevreni-neni-jasny>

⁵¹ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMZAMVMC>

⁵² <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABN7SD4DZ>

⁵³ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABNYHLTOJ>

⁵⁴ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABNHNCN22>

⁵⁵ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABPAAB35S>

laboratorní práce.⁵⁶ Tomuto rozvolnění byl přizpůsoben od 20. dubna i lockdown.⁵⁷ S účinností od 27. dubna pak vláda umožnila za účelem studia vstup do České republiky přeshraničním žákům a studentům, pokud se prokázali potvrzením o absolvování testu na přítomnost onemocnění covid-19 s negativním výsledkem.⁵⁸ Konzultace, zkoušení či laboratorní práce byly umožněny za přítomnosti nejvýše 5 osob všem studentům vysokých škol.⁵⁹ Od 5. května mohli žáci a studenti odložit ve třídě roušky, pokud mezi nimi byly rozestupy alespoň 1,5 metru.⁶⁰

Další velké rozvolňování následovalo s účinností od 11. května. Byly povoleny hromadné akce do 100 osob⁶¹, byla otevřena velká nákupní centra, kadeřnictví, kina i zahrádky restaurací⁶², došlo k obnovení mezinárodní dopravy⁶³ a změny se odehrály i ve školství. Nově se mohli účastnit prezenčního vzdělávání žáci a studenti posledních ročníků, byť výuka probíhala na dobrovolné bázi a ve skupinách nejvýše 15 žáků. Výuka na vysokých školách byla již umožněna všem, avšak za dodržení podmínky 15 studentů ve skupině.⁶⁴ Zrušena od tohoto dne byla také pracovní povinnost studentů.⁶⁵ Od 12. května nemuseli mít roušky účastníci přijímacího řízení nebo státních závěrečných zkoušek na vysokých školách, pokud mezi nimi byl zachován rozestup 1,5 metru.⁶⁶

Od 25. května došlo k otevření zbylých obchodů, služeb a stravovacích provozoven. U restaurací byla otevírací doba stanovena maximálně do 23:00 a pro všechny služby platila povinnost umožnit dodržování rozestupů mezi zákazníky, v platnosti také byla další hygienická pravidla a nutnost nosit ochranu dýchacích cest (až na vyjmenované výjimky).⁶⁷ Roušky již nebylo nutné nosit venku při pobytu se členy domácnosti⁶⁸ a byly povoleny hromadné akce do

---

⁵⁶ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABNRL6BSI>

⁵⁷ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABNRL63DX>

⁵⁸ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABNYHKZKD>

⁵⁹ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABNYHLZBP>

⁶⁰ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABPARE789>

⁶¹ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABPAABH4T>

⁶² <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABPAABPK7>

⁶³ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABPARDTLF>

⁶⁴ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABPAABKYY>

⁶⁵ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABPAREBLU>

⁶⁶ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABPJ9RSSS>

⁶⁷ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABPQQKRCF>

⁶⁸ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABPJ9RUL4>

300 osob.⁶⁹ Na dobrovolné bázi byla povolena prezenční výuka žáků 1. stupně a zkoušky a zápočty na vyšších odborných školách, to vše ve skupinách maximálně 15 osob.⁷⁰

Od 8. června byla povolena přítomnost žáků 2. stupně a středních škol za účelem konzultací a třídnických hodin v maximálním počtu 15 osob, i v tomto případě se jednalo o dobrovolnou docházku.⁷¹ Zároveň byly hromadné akce povoleny do 500 osob⁷² a od 22. června do 1000 osob.⁷³ Od stejného dne také bylo umožněno všem žákům účastnit se školních akcí společenského charakteru, např. focení, rozloučení se závěrečnými ročníky a předání vysvědčení, a to bez omezení počtu lidí.⁷⁴

Kvůli uzavření škol se ve školním roce 2019/2020 měnil i průběh přijímacích zkoušek na střední školy, který měl proběhnout nejdříve 14 dnů od obnovení osobní přítomnosti žáků středních škol, a průběh maturit, které měly proběhnout nejdříve 21 po znovuotevření středních škol s tím, že byla vypuštěna písemná část z českého a anglického jazyka.⁷⁵ Konání státních maturit nakonec bylo stanoveno na 1.-3. června a přijímacích zkoušek na střední školy na 8.-9. června.⁷⁶ Vysoké školy taktéž dostaly možnost posunout termín přijímacích zkoušek i státních závěrečných zkoušek a konat je distančně, zároveň byl studentům odpuštěn půlrok ve výpočtech pro stanovení poplatků či stipendií.⁷⁷ Ministerstvo školství také 27. dubna vydalo vyhlášku, podle které ve druhém pololetí mělo být vysvědčení postaveno převážně na podkladech z prezenční výuky, k výsledkům během distanční výuky mělo být přihlíženo jako k podpůrným podkladům. Stejně tak nešlo v posledním pololetí hodnotit stupněm „nedostatečný“ žáky hlásící se k maturitě.⁷⁸

---

⁶⁹ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABPQQKPEO>

⁷⁰ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABPQQKT9N>

⁷¹ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABPYBBJUW>

⁷² <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABQ7BSBYG>

⁷³ https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/07/Mimo%C5%99%C3%A1dn%C3%A9_opat%C5%99en%C3%AD_%E2%80%93_z%C3%A1kaz_a_omezen%C3%AD_hromadn%C3%BDch_akc%C3%AD_nad_1000_osob_s_v%C3%BDjimkami_s_%C3%BA%C4%8Dinnost%C3%AD_od_22._6._do_odvol%C3%A1n%C3%AD.pdf

⁷⁴ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABQPGY5PQ>

⁷⁵ https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-pripravilo-reseni-pro-prijimaci-zaverecne-amaturitni?fbclid=IwAR367mP5MmFpJbvi_fycGEHJOGVj_uWlqx7HW-vNF2bdb6-NY03MFFi8dZk

⁷⁶ <https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/ministr-skolstvi-zverejnil-terminy-maturit-zaverecnych-a?fbclid=IwAR2m44buD11n3q20ILUGIMjyX3zUUdmGH9DElIRQoZ3hqJyipbE8sbfoDJo>

⁷⁷ https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/novy-zakon-umozni-posunout-terminy-zkousek-na-vs?fbclid=IwAR1zeJ_ik1OzRjc2SpsF8zzMfQNX2TMZOLkNY5EAuQsCBnQGTbGoZzKEspE

⁷⁸ <https://www.msmt.cz/file/52751/>

K plnému obnovení prezenční výuky tedy během školního roku 2019/2020 na českých školách nedošlo. Stejně jako při uzavírání byly školy společně s hromadnými akcemi první, kterých se opatření dotkla, při otevírání to zase byly školy a hromadné akce, které přišly na řadu až jako mezi posledními. Většina žáků základních a středních škol tedy jen během druhého pololetí školního roku 2019/2020 strávila více než tři a půl měsíce mimo standardní vzdělávání. Zdařilý a včasný přechod k distančnímu vzdělávání byl tedy podmínkou pro úspěšné rozvíjení žákovských kompetencí. Rozbor stavu distančního vzdělávání v prvních týdnech po uzavření škol bude předmětem následující kapitoly.

3.2.1.1. DOPORUČENÍ A HODNOCENÍ DISTANČNÍ VÝUKY BĚHEM PRVNÍ VLNY

Ministerstvo hned 12. března spustilo web na podporu vzdělávání na dálku (nadalku.msmt.cz), který fungoval jako rozcestník k informacím o výukových platformách, radám a inspiracím pro učitele i rodiče. Později se na webu objevily informace o připravovaných webinářích, zaměřených například na funkce výukových platform Google Classroom (konzultační hodiny, známkování studentů) či Microsoft Teams (skupinové místnosti, dotazníky, školní sešit).⁷⁹

Na začátku dubna pak ministerstvo vydalo soubor doporučených postupů v době distančního vzdělávání. To položilo základ veškerým dalším metodikám a doporučením na toto téma. Patří mezi ně zodpovědné vedení školy a efektivní komunikace s pedagogickým sborem, žáky i rodiči, nastavení třídnických hodin on-line, výběr jen toho nejdůležitějšího obsahu ze ŠVP realizovatelného distančně v klíčových předmětech (český a cizí jazyk, matematika a profilové předměty středních škol), důraz na procvičování, podpora skupinové práce, sebehodnocení a poskytování zpětné vazby.⁸⁰

Ministerstvo školství se v květnu 2020 ve spolupráci s platformou Ucimeonline.cz rozhodlo bezplatně pomoci zhruba tisícovce škol a jejich žákům s nedostatky v technickém vybavení a

---

⁷⁹ <https://nadalku.msmt.cz/cs/>

⁸⁰ https://www.msmt.cz/doporucene-postupy-pro-skoly-v-obdobi-vzdelavani-na-dalku?fbclid=IwAR0Bmnavqs0b0BdugwNW7WZlDuxC24iPnZUxs00mwBnYAhNSnA3wf_wf7EQ

využití komunikačních platforem.⁸¹ V druhé polovině června ministerstvo školství uspořádalo setkání na podporu vzdělávání na dálku, na kterém byla probírána pomoc pro případnou druhou vlnu koronaviru, a to jak metodická, tak i technická (online výuka v MS Teams, Google Classroom, online písemky atd.).⁸² Na konci října společnost T-Mobile rozhodla o poskytnutí 10 000 SIM karet s bezplatným internetovým připojením na 3 měsíce pro žáky základních škol.⁸³

První velkou souhrnnou zprávu týkající se vzdělávání na dálku v základních a středních školách vydala Česká školní inspekce v květnu 2020. Do telefonického šetření s řediteli se zapojilo téměř 5 tisíc základních a středních škol, z toho 2 372 úplných základních škol a 1 084 středních škol. Během prvních dvou týdnů řada škol nejprve musela najít způsob, jakým způsobem komunikovat, a to s přihlédnutím k materiálním podmínkám v rodinách.

Situaci se povedlo na většině škol stabilizovat během tří týdnů⁸⁴, kdy už 35 % škol zajišťovalo on-line vzdělávání pro všechny své žáky. Na úplných základních školách to bylo pouze 21 % s tím, že 16 % žáků naopak se školou on-line nekomunikovalo – většinu z nich se povedlo do výuky zapojit jinými způsoby, podíl zcela nezapojených činil zhruba 0,7 %. Nižší zájem byl u žáků 9. tříd. Na středních školách panovaly velké rozdíly v závislosti na oboru. Všichni žáci byli zapojeni na třech čtvrtinách gymnázií, bez on-line komunikace byly 4 % a zcela nezapojených bylo 0,25 % žáků. Naproti tomu na středních školách ukončených závěrečnou zkouškou se všichni žáci zapojovali ve čtvrtině škol, více než 20 % nekomunikovalo on-line a 1,5 % žáků nebylo zapojeno vůbec. Nejčastějším alternativním způsobem komunikace s žáky bez on-line připojení byla komunikace přes telefon (32 % žáků 2. stupně ZŠ a 26 % žáků SŠ), část škol také učivo předávala bezkontaktním způsobem v obálce (na 2. stupni ZŠ to tak bylo ve třetině případů, na SŠ jen ve 4 % případů).

---

⁸¹ https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-a-ucimeonline-cz-pomohou-zhruba-tisicovce-skol-s-vyukou?fbclid=IwAR2uyliVN0gD_odXGMycvazxx9Uw0GvNptJCgWTKmJrzQCegW_Mz3ivYY3U

⁸² <https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-podporuje-vzdelavani-na-dalku?fbclid=IwAR3K0AEErcPVK7UmlEflgE0TaEUMIeqccp7CgCgAeSxUyIQg-kv23XtPeHY>

⁸³ <https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/t-mobile-venuje-10-000-skolakum-neomezena-data?fbclid=IwAR2paJYbs9ZgQH7XrsqTZL6ttLxvBOxHitRLgSnc6luJkja4GUnNcUIbZ8>

⁸⁴ https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Tematicke%20zpravy/Vzdelavani-na-dalku-v-ZS-a-SS-Tematicka-zprava.pdf

Celkově se tedy do distančního vzdělávání již během první vlny zapojovala naprostá většina žáků, avšak ne všichni stejným způsobem a ve stejném rozsahu. Zcela izolovaných bylo okolo 9 500 žáků ZŠ a SŠ. Mezi faktory zamezující on-line komunikaci bylo chybějící ICT vybavení nebo internetové připojení, ale také nízká motivace žáků či podpora ze strany zákonných zástupců. Ve vyloučených lokalitách byla situace nejsložitější. Některé základní i střední školy pomáhaly rodinám zapůjčením digitální techniky.

Dvě pětiny ředitelů uváděly, že je pro učitele distanční vzdělávání náročnější, a to kvůli adaptaci na digitální technologie, vymýšlení vhodného obsahu vzdělávání i úloh a individualizaci vzhledem k možnostem jednotlivých žáků. Pro více než 60 % učitelů byla náročnost mnohem vyšší, pro více než čtvrtinu o něco vyšší a jen pro zhruba 5 % byla srovnatelná. Před pandemií často zapojovala digitální technologie do výuky jen necelá pětina škol, panovala však ochota více technologie zapojovat po návratu do běžného provozu.

Jako pozitivní ČŠI vnímala větší množství zpětné vazby od žáků během distanční výuky, kdy je její význam ještě větší než obvykle. Zpětná vazba se očekávala v nejméně třech čtvrtinách zadaných aktivit na většině škol (na středních školách ještě o 20 % častěji než na 2. stupni základních škol). Nejčastěji se při výuce používala kombinace synchronního (vyžadujícího okamžitou reakci) i asynchronního (nevyžadujícího okamžitou reakci) přístupu. Mezi synchronní formy patří např. videokonference s žáky s odpověďmi na otázky. Asynchronní přístup může být jak psaný (e-maily s úkoly, písemná komunikace přes moodle), tak formou videa (předtočený výklad bez možnosti reakce žáků). Množství synchronního vyučování rostlo s věkem žáků, častější bylo na 2. stupni ZŠ (61 % škol) a na středních školách (70 % škol). Synchronní přístup je náročnější pro obě strany – pro učitele z hlediska vedení dialogu v online prostředí, pro žáky z hlediska pozornosti a soustředění.

Měnila se pravidelnost výuky. Zhruba třetina učitelů na obou stupních základních škol komunikovala s žáky s menší frekvencí, alespoň jednou týdně, další třetina pravidelně komunikovala v podobném rozsahu jako v rozvrhu. Na středních školách učitelé výrazně častěji komunikovali v podobném rozsahu jako v rozvrhu, a to v polovině případů.

Velkou změnou prošel obsah výuky – některá témata byla distanční formou těžce realizovatelná, nároky se snižovaly vzhledem k nižší efektivitě distančních metod a větší časové náročnosti komunikace na dálku. Na polovině základních škol se učitelé nadále řídili původními tematickými plány, na třetině škol rozhodlo o prioritách vzdělávání její vedení a na více než desetinu škol rozhodovaly předmětové komise. Pokud byly stanoveny priority, jednalo se většinou buď o stěžejní předměty (český jazyk, matematiku, cizí jazyk), nebo na základní výběr z učiva. Tento postup doporučovala i Česká školní inspekce. Výuka výchov byla na některých školách buď upozaděna, nebo upravena. Na všech ZŠ byl kladen důraz na procvičování, více než 80 % škol probíralo i novou látku a tři pětiny škol zadávaly také látku rozšiřující. Obzvláště v rozšiřujícím učivu byl velký rozdíl mezi kraji, v Ústeckém a Karlovarském kraji ho zadávalo jen zhruba 30 % škol, v Jihočeském kraji to byly necelé dvě třetiny škol.

Na středních školách vedení určovalo priority ještě v menší míře, takže byl na dvou třetinách škol kladen důraz na dodržování tematických plánů či učebních osnov. Priority, pokud byly určeny, představovaly maturitní a profilové předměty daných oborů. Seznámení s novou látkou probíhalo na 90 % středních škol, v menší míře se ale distanční vzdělávání používalo pro zadávání rozšiřujícího učiva nebo zajímavostí, a to zhruba ve 40 % škol. Seznamování s novým učivem Česká školní inspekce považovala za potenciálně komplikující a za hlavní cíl distančního vzdělání považovala udržení školních pracovních návyků.⁸⁵

Ve velké míře, na více než čtyřech pětinach základních škol, byly využívány uvolněné licencované zdroje, na středních školách byly dominantně využívány vlastní výukové odkazy, texty, webové stránky atd – nejčastěji YouTube výuková videa. Podklady z programu ČT Učitelka byly využívány ve dvou třetinách základních škol, na středních školách ale použití bylo zanedbatelné z důvodu zaměření programu na žáky nižšího věku. Více než polovina všech škol používala učebnice a pracovní sešity jako doposud.

Na základních školách byly úkoly nejčastěji odevzdávány formou ofocených pracovních listů nebo cvičení v sešitu, na středních školách převažovaly úkoly formou digitálních technologií (Dokumenty Google atd.). Fyzicky byly úkoly odevzdávány na zhruba desetinu škol. Zatímco na

---

⁸⁵ <https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Vybrana-zjisteni-Ceske-skolni-inspekce-k-distancni>

více než polovině středních škol byla používána standardní klasifikace, na základních školách tomu tak bylo jen v necelé pětině případů. Známkování se často zmírňovalo a na většině základních škol převažovalo slovní hodnocení, častý byl také výskyt podrobnější motivační a formativně orientované zpětné vazby bez klasifikace samotné práce (dvě pětiny ZŠ a pětina SŠ). Nemalý podíl učitelů však podle ČŠI úkoly pouze zadával, ale nijak s žáky nekomunikoval jejich plnění.⁸⁶ Zatímco na základních školách se upřednostňovalo započítání jen pozitivních výkonů do závěrečné klasifikace, na středních školách byla snaha započítat všechnu vypracovanou práci.

Na základních i středních školách byly před vypuknutím koronavirové pandemie digitální technologie ve vzdělávání používány většinou pouze příležitostně s tím, že na středních školách byl větší poměr učitelů, kteří je používají. Na zhruba 85 % škol všech typů měla většina učitelů ochotu během distanční výuky využívat digitální technologie, zhruba na 10 % škol byly mezi učiteli velké rozdíly v ochotě. Téměř všichni ředitelé škol očekávali, že dojde ke zvýšení využívání digitálních technologií po návratu žáků do škol.

Učitelé v drtivé většině případů byli vybaveni digitální technikou doma, většinou ji měli půjčenou od školy, ale zhruba ve třetině případů používali techniku vlastní (častěji na středních školách). Malé procento pedagogů používalo digitální techniku ve škole. U žáků byla situace složitější, digitální techniku mělo doma více než 80 % žáků, nejvíce na středních školách (více než 90 % žáků). Zhruba na desetině základních škol ale mělo digitální techniku k dispozici pouze 50–75 % žáků. V tomto ohledu jsou velké rozdíly mezi kraji, nejnižší podíl dětí s digitální technikou byl v Karlovarském a Libereckém, nejvyšší v Jihomoravském, Středočeském, Jihočeském a v Kraji Vysočina. Samotné vlastnictví techniky ale ještě samozřejmě nic neříká o míře její zastaralosti nebo kvalitě připojení k internetu. Ochota škol a jejich okolí, ale i zřizovatelů nebo podnikatelů přispěla k tomu, že nebylo třeba masivně nakupovat digitální techniku.

Pokud jde o používané aplikace a platformy, bylo důležité řešit hlavně komunikaci učitelů s žáky i rodiči a technologické prostředky pro výuku na dálku. Pro komunikaci s rodiči a žáky učitelé

---

⁸⁶ <https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Vybrana-zjisteni-Ceske-skolni-inspekce-k-distanzni>

nejčastěji na základních i středních školách používali e-maily (okolo 70 % učitelů), na druhém stupni základních škol pak více než polovina učitelů používala webové stránky škol.⁸⁷ Poté následují sociální sítě a veřejné platformy, konkrétně WhatsApp (51 %), Skype (42 %), Facebook (37 %), Bakaláře (33 %) a Google Classroom (30 %), na středních školách se k těmto platformám ještě přidal Microsoft Teams (22 %). Více než polovina škol zvolila jednotnou výukovou platformu, celkově ale po třech týdnech zůstávalo 20-25 % škol, kde si vyučující vybírali platformy podle vlastních preferencí.

Pokud jde o krajská specifika, tak v Jihočeském kraji byla výrazně vyšší vybavenost žáků digitální technikou a učitelů osobní digitální technikou, naopak výrazně nižší bylo využívání digitální techniky ve výuce na 1. i 2. stupni před uzavřením škol. Výrazně nižší byl podíl jednosměrné komunikace od učitele k žákovi na ZŠ, zároveň však byl i nižší podíl samostatných pedagogů, kteří nepotřebovali koordinaci. Ve vyšší míře byly využívány otevřené vzdělávací zdroje.

Česká školní inspekce v závěru školám doporučila, aby distanční vzdělávání nepojímaly v příliš velkém rozsahu, soustředily se na profilové předměty, znalosti a dovednosti nezbytné pro další vzdělávání, a hlavně procvičování již probraného učiva. Pokud se školy rozhodnou pro udělování známek za úkoly plněné distančně, pak by tyto známky neměly být zohledněny v závěrečné klasifikaci.

3.2.1.2. UČITELSKÉ A ŽÁKOVSKÉ HODNOCENÍ DISTANČNÍ VÝUKY

Na začátku listopadu 2020 Česká školní inspekce vydala tematickou zprávu reflektující zkušenosti žáků a učitelů s distančním vzděláním, jejíž součástí je také soubor doporučení k realizaci distanční výuky. Jedná se o zjištění z dotazníků zadaných při prezenční inspekční činnosti v začátku školního roku 2020/2021 od 1 767 žáků a 602 učitelů ze 66 základních škol. Toto dotazníkové šetření bylo doplněno řízenými rozhovory s 356 učiteli těchto škol. ČŠI upozorňuje, že výsledky šetření nejsou statisticky reprezentativní, jsou však dobře vypovídající vzhledem k různorodému výběru škol včetně škol v sociálně vyloučených lokalitách.⁸⁸

---

⁸⁷ <https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Vybrana-zjisteni-Ceske-skolni-inspekce-k-distanzni>

⁸⁸ https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Tematicke%20zpravy/TZ_Zkusenosti-zaku-a-ucitelu-ZS-s-distanzni-vyukou-2-pol-2019-2020.pdf

3.2.1.2.1. ZKUŠENOSTI A NÁZORY ŽÁKŮ

Nejkladněji žáci vnímali možnost střídat a dělat aktivity podle svého, souhlasila s tím téměř polovina respondentů. Více než třetině žáků školní povinnosti zabraly méně času, třetina ocenila zpětnou vazbu od učitelů. Necelým třem desetinám žáků vyhovovalo pomalejší tempo a čtvrtina žáků naopak ocenila možnost získání rozšiřujících znalostí, na které by nebyl čas ve škole. Oproti tomu 55 % žáků nevyhovovalo omezení styku se spolužáky, čtvrtině vadil pobyt doma u počítače a pětina si stěžovala na rozsah samostatné práce, 13 % pak na množství referátů či prezentací. Rozdílné názory byly na tempo výuky, pro 13 % žáků bylo moc rychlé a pro 8 % moc pomalé. Absenci zpětné vazby uvádělo 7 % žáků. Sociální kontakt je tedy i podle těchto výsledků pro žáky stěžejní a podle ČŠI by měla distanční výuka podporovat skupinové práce v on-line prostředí, sociální hry atd. Zda však reálně používané formy výuky podporovaly sociální aspekty, bude předmětem další části této kapitoly.

Necelá polovina žáků základních škol se účastnila distančního vzdělávání každý den, přičemž podle necelých 30 % žáků výuka probíhala ve stejném či obdobném rozsahu jako v rozvrhu. Necelé dvě pětiny žáků druhého stupně měly výuku redukovanou jen na několik dnů v týdnu a 16 % žáků 2. stupně výuku buď nemohlo sledovat, nebo u nich vůbec neprobíhala. Těmto výsledkům odpovídají i data týkající se způsobu komunikace s učiteli. Jen 26 % žáků druhého stupně se s většinou učitelů v on-line prostředí vidělo a slyšelo (na prvním stupni to bylo 38 %), 11 % se s většinou učitelů jen slyšelo (on-line či telefonicky), 42 % od většiny učitelů dostávalo písemné informace on-line (na prvním stupni to bylo 25 %) a šestina žáků informace dostávala psané na papír. Sociální aspekt tedy během druhého pololetí školního roku 2019/2020 u většiny žáků zaostával, aniž bychom hodnotili samotné výukové metody, kde situace byla sociálnímu kontaktu nakloněna ještě méně.

Nejčastější náplní distanční výuky bylo sledování videí doporučených vyučujícím, častěji takto trávili čas žáci druhého stupně (téměř dvě třetiny z nich), on-line výuku některého z učitelů sledovala více než polovina žáků a převážně na prvním stupni žáci také ve větší míře sledovali pořad UčíTelka. Kromě sledování videí či výuky žáci dominantně samostatně vypracovávali cvičení zadané učitelem (58 % žáků druhého stupně), studovali obsah v učebnici (48 %), vytvářeli prezentaci či referát (26 %) nebo studovali texty od učitele (19 %). Polovina žáků se

dle vlastních slov zapojovala do on-line výuky, ale dle ostatních dat se jednalo spíše o běžnou komunikaci s učitelem, nikoliv o kvalitativně prospěšnější zapojení. Spoluprací na skupinové práci se spolužáky trávila čas jen zhruba desetina (11 %) žáků druhého stupně ZŠ. Zcela tedy dominovaly pasivní činnosti a samostatná práce, výskyt skupinové práce byl velmi nízký, a to přes přínosnost skupinové práce i v on-line prostředí.

3.2.1.2.2. ZKUŠENOSTI A NÁZORY UČITELŮ

Více než tři čtvrtiny učitelů komunikovali s žáky e-mailem nebo psanými vzkazy, více než polovina používala výukové platformy (jako MS Teams nebo Google Classroom), telefon používaly dvě pětiny učitelů, jedna třetina komunikovala prostřednictvím sociálních sítí (Instagram, Facebook atd.) a pětina využívala program Bakaláři.

Sami učitelé potvrzují dominantní důraz na zadávání samostatných prací, ať už k vypracování na papíře nebo v on-line prostředí. On-line komunikace a výuka byla zastoupena méně, zhruba ve čtvrtině případů výuka neprobíhala téměř vůbec nebo jednou za několik týdnů. Na druhou stranu okolo pětiny výuky probíhalo v rozsahu podle rozvrhu, což inspekce také opakovaně shledávala jako příliš náročné a ve výsledku méně efektivní jak pro učitele, tak i pro žáky a jejich zákonné zástupce. Stejně tak nové učivo probíralo zhruba 85 % učitelů, ve čtvrtině případů dokonce převažovalo, učitelé se tedy často neřídili doporučením Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, České školní inspekce a dalších vzdělávacích institucí.

Více než tři čtvrtiny učitelů se na začátku školního 2020/2021 snažily doprobrat a dovysvětlit učivo z předchozího roku. Na prvním stupni se vedle toho častěji objevovalo doučování mimo výuku (téměř ve třetině případů), na druhém stupni zase byl častější individuální vzdělávací obsah pro žáky, kteří v učivu zaostávali (pětina případů). Více než 90 % učitelů předpokládalo, že v tomto školním roce stihne probrat vše dle osnov či tematických plánů, tento plán však byl později narušen dalším uzavíráním škol. Zjednodušení či vypuštění vzdělávacího obsahu během distanční výuky připouští 27 % učitelů druhého stupně ZŠ, pětina je na základě zkušeností z on-line výuky ochotna upravit vzdělávací obsah ve ŠVP a 15 % by souhlasilo s redukcí určitého vzdělávacího obsahu z RVP. Obsahovým redukcím tedy učitelé nebyli nakloněni ani ve školním roce 2020/2021.

V důsledku distanční výuky se zvýšil podíl učitelů komunikujících s žáky moderními způsoby (polovina učitelů 2. stupně ZŠ), z nich většina preferovala platformy pro vzdělávání, zhruba pětina také sociální sítě. Intenzivnější komunikaci s rodiči navázaly dvě třetiny učitelů 2. stupně, a to většinou přes e-maily (81 %) a telefonování či SMS (56 %). Třetina třídních učitelů 2. stupně plnilo svou roli ve větším rozsahu než před uzavřením škol, dvě pětiny ve stejném rozsahu a zhruba čtvrtina v rozsahu menším. Některým třídním učitelům se v období distanční výuky podařilo lépe poznat rodinné prostředí žáků či posílit vztahy mezi žáky. Třetina učitelů uváděla pozvolnou proměnu způsobu hodnocení v důsledku distanční výuky, u zbytku ke změnám nedošlo.

Mezi inspirativní praktiky pro distanční vzdělávání ČŠI uvádí pravidelnost a nepřetěžování žáků, častější dělení na menší skupiny (5-7 žáků) a práce s nimi, zadávání úkolů včas a jejich redukce či zjednodušování, zapůjčování techniky potřebným žákům, využívání jednotné výukové platformy a komunikačního nástroje, intenzivní komunikace se zákonnými zástupci i žáky, slovní hodnocení a sebehodnocení žáků či podpora jejich samostatnosti.

3.2.2. DRUHÁ VLNA PANDEMIE

Ve druhé polovině srpna 2020 Česká školní inspekce vydala osm doporučení pro školy ke školnímu roku 2020/2021.

- 1) Vytvořit záznam témat, která byla realizována v plné šíři, redukována, přesunuta do nového školního roku a zcela vypuštěna – to vše bez nutnosti upravovat ŠVP.
- 2) Co nejrychleji zmapovat individuální pokroky, reagovat na ně a snažit se narovnat rozdíly tak, aby nebylo nutné výrazněji posouvat a upravovat výuku v dalších obdobích.
- 3) Věnovat pozornost žákům, kteří měli nepříznivé podmínky pro distanční vzdělávání, přijmout vhodná opatření.
- 4) Zaměřit se na schopnost aplikovat znalosti, hlavní výstupy v českém jazyce, matematice a cizím jazyce a rozvoj kompetence k učení.
- 5) Zamyslet se nad budoucími úpravami ŠVP směřujícími k jeho obecnějšímu a integrovanějšímu pojetí.

- 6) Diskutovat o způsobech hodnocení včetně formativního a sumativního ve slovní podobě.
- 7) Zavést prvky digitálního vzdělávání do běžné výuky, podporovat individualizaci vzdělávání nepřítomných žáků, zvyšovat digitální didaktické dovednosti učitelů.
- 8) Udržovat komunikaci s rodiči nastavenou během distanční výuky, dále ji rozvíjet a budovat vzájemný respekt.⁸⁹

Pro nový školní rok 2020/2021 vydalo 17. srpna ministerstva školství a zdravotnictví společný manuál pro školy obsahující hygienickou i pedagogickou část. Tou dobou se předpokládal standardní provoz bez omezení s výjimkou častějšího větrání, důrazem na osobní hygienu a povinnými rouškami ve společných prostorech, jako jsou chodby nebo jídelny (kromě doby konzumace). Schváleno bylo také přidání 1,3 miliardy Kč školám na pořízení ICT vybavení do škol jak pro učitele, tak pro žáky nemající možnost dálkově se vzdělávat.⁹⁰ Nově měly školy povinnost poskytovat distanční vzdělávání ve třídě, kde je znemožněna osobní přítomnost více než poloviny žáků. Stejně tak pro žáky od tohoto školního roku platila povinnost se distančně vzdělávat.⁹¹ Škola však nikdy neměla pravomoc nařídit distanční výuku žákům, kteří se v karanténě neocitli.⁹² Dojít tedy mohlo ke třem situacím – plně prezenční, plně distanční, nebo smíšené výuce, při které se část žáků vzdělává distančně a část prezenčně, přičemž je na uvážení školy a učitele s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu žáků, zda bude výuku vysílat online, nebo bude např. zasílat nepřítomným žákům samostatnou práci. Pro přípravný týden bylo úkolem učitelů reflektovat dosahované výsledky v předchozím roku, připravit plán pro zpětnou adaptaci žáků a zajistit návaznost vzdělávání žáků a jejich psychosociální pohodu. Dále pak stanovit jednotnou komunikační platformu a dovybavit se potřebnou technikou pro případ distanční výuky. Na začátku školního roku pak bylo stěžejní odstraňovat nerovnosti, upravit vzdělávací obsah tak, aby navazoval na aktuální znalosti a žáky nepřetěžoval, a zmapovat podmínky jednotlivých žáků pro případné distanční vzdělávání.⁹³

---

⁸⁹ https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Aktuality/Doporuceni-CSI-pro-skoly-organizace-vzdelavani-a-prace-se-vzdelavacim-obsahem-2020-2021.pdf

⁹⁰ <https://www.edu.cz/ministri-predstavili-spolecny-manual-pro-skoly/>

⁹¹ https://www.msmt.cz/file/53619_1_1/str_7

⁹² <https://www.edu.cz/covid-ve-skolach-kdo-o-cem-rozhoduje/>

⁹³ Viz výše, str. 12-13

V září 2020 pak MŠMT vydalo metodiku pro distanční vzdělávání. Ministerstvo uvádělo, že přestože nemůže distanční výuka zcela nahradit např. socializační aspekt běžné výuky, tak „má distanční výuka potenciál pro rozvoj klíčových kompetencí, digitální gramotnosti, rozvoj inovativních metod či posilování role formativní zpětné vazby v procesu učení.“⁹⁴ Při prezenční výuce byly doporučeny metody rozvíjející samostatnost, skupinovou spolupráci a organizační schopnosti. Pro smíšenou výuku bylo pro část třídy zapojenou na dálku doporučeno zařazovat český a cizí jazyk, matematiku, přírodovědná a společenskovední témata, výchovy pak řešit formou tipů a inspirací pro volnočasové aktivity.

Výuka distančním způsobem by dle metodiky na 2. stupni ZŠ měla kombinovat synchronní i asynchronní metody, měla by zařazovat více skupinových aktivit (zmíněna byla nová funkce platformy Microsoft Teams – skupinové místnosti, tzv. breakout rooms), práci se zdroji a jejich vyhledávání. Synchronní výuka by dle ministerstva neměla trvat déle než tři vyučovací hodiny za sebou. Pro střední školy byla doporučena výuka převážně on-line, ideálně sdružovaná do tematických bloků pro minimalizaci technických prodlev, založená na různých digitálních nástrojích pro individuální i skupinovou práci.⁹⁵ Zdůrazněno bylo poskytování kvalitní zpětné vazby, monitorování aktivity všech žáků a motivačního formativního hodnocení. Distanční vzdělávání také bylo vnímáno jako vhodná příležitost pro sebehodnocení žáků. Z hlediska vzdělávacího obsahu měl být kladen cíl na aplikaci znalostí, hlavní výstupy v českém jazyce, matematice a cizím jazyce, na středních školách pak ještě v profilových předmětech. Důležitý měl být také rozvoj kompetence k učení. Změny vzdělávacího obsahu nebylo nutné hned zapracovávat do ŠVP, stačilo změny např. zaznamenat v tematických plánech.

Zde vyvstává na povrch potenciální problém občanské výchovy, neboť jsou v ní vyučovány klíčové kompetence, které se v ostatních předmětech příliš neuplatňují, je to jeden ze základních společenskovedních předmětů, ale zároveň je výchovou, čili předpoklad je, že se často během distančního vzdělání nevyučoval.

---

⁹⁴ https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2020/09/metodika_DZV__23_09_final.pdf, str. 3

⁹⁵ Str 13

Již 8. září vydalo MŠMT doporučení pro vysoké školy, ve kterém nabádalo k přípravě na případnou distanční výuku – digitalizace dokumentů, vyhodnocení realizovatelnosti jednotlivých předmětů on-line a příprava na různé scénáře, reflexe předchozí distanční výuky.⁹⁶

Epidemiologická situace se v průběhu září postupně zhoršovala a od 5. října 2020 byl na 30 dnů opět vyhlášen nouzový stav.⁹⁷ Zároveň byly se stejnou účinností zakázány hromadné akce pro více než 10 osob vevnitř nebo 20 venku, omezeny byly i divadelní, filmové a sportovní akce a restaurace mohly být otevřeny pouze do 22:00.⁹⁸ Byla také zavedena distanční výuka na středních školách ve většině krajů s horší epidemiologickou situací, uzavírání škol tehdy měly v gesci krajské hygienické stanice řídit se podle tzv. semaforu.⁹⁹ Od 9. října byla uzavřena vnitřní sportoviště, restaurace mohly být s výraznými omezeními otevřeny pouze do 20:00.

Od 12. října pak byla uzavřena divadla a kina, vysoké a střední školy přešly na distanční výuku, druhý stupeň ZŠ začal fungovat tzv. rotačně (vždy chodila do školy prezenčně polovina tříd a druhá polovina se učila distančně, po týdnu se vystřídalaly), první stupeň ZŠ a mateřské školy zůstávaly v provozu.¹⁰⁰ To však netrvalo dlouho, neboť od 14. října byly zavřeny všechny restaurace, bary, kluby a školy s výjimkou škol mateřských a speciálně určených pro děti zdravotníků či policistů. Bylo také zakázáno ubytování studentů na kolejích s výjimkou těch, jimž byla stanovená pracovní povinnost, a studentů ze zahraničí. U prvního stupně ZŠ byl stanoven termín jejich otevření na 2. listopadu.¹⁰¹ Ministr školství Plaga již před uzavřením škol tvrdil, že při nedostatečné funkčnosti opatření se první stupeň v tomto termínu otevřít nemusí¹⁰² a ministr zdravotnictví mu o necelé dva týdny později dal za pravdu, když od 28. října vláda zakázala až na výjimky vycházení od 21:00 do 5:00, uzavřela obchody od 20:00 a zakázala

---

⁹⁶ https://www.msmt.cz/doporuceni-pro-vysoke-skoly-v-souvislosti-s-covid-19?fbclid=IwAR0BMnavqs0b0BdugwNW7WZlduxC24iPnZUxs0OmwbNvYAhNSnA3wf_wf7EQ

⁹⁷ <https://odok.cz/portal/services/download/attachment/2020/957/pdf/>

⁹⁸ <https://odok.cz/portal/services/download/attachment/2020/958/pdf/>

⁹⁹ https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/skoly-zavrene-5-rijna-uzareni-strednich-skol-konzervator-zakaz-vyuky-vyssi_2010021236_ban

¹⁰⁰ https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vlada-koronavirus-druha-vlna-zpriseni-opatreni-babis-prymula_2010081534_onz

¹⁰¹ https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-vlada-jednani-opatreni-zpriseni-narust-pripadu.A201012_134752_domaci_brzy

¹⁰² https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vladni-opatreni-1410-uzavreni-skol-2020_2010132323_oro

nedělní prodej.¹⁰³ Mezitím byl ještě od 22. října omezen volný pohyb v podobném rozsahu jako na jaře a otevřeny byly ponechány jen prodejny se základním sortimentem.¹⁰⁴

Od 13. listopadu 2020 byl zaveden protiepidemický systém (tzv. PES) se stupnicí od 1 (nejpříznivější situace) po 5 (nejméně příznivá), podle něhož se měly transparentně podle stanovených epidemiologických parametrů upravovat protiepidemická opatření. Tento systém měl i vlastní školskou verzi. Na prvním stupni ZŠ se měla omezovat výuka až při 5. stupni PES, přičemž i tehdy měla být zachována prezenční výuka v 1. a 2. ročníku. Druhý stupeň ZŠ měl ve 3. a 4. stupni zachovávat prezenční výuku 9. tříd a zbytek měl přejít na tzv. rotační výuku (střídání celých tříd po týdnech), v 5. stupni měla probíhat distanční výuka. Na středních školách měla ve 3. a 4. stupni probíhat prezenční výuka závěrečných ročníků a praktická výuka, zbytek pak měl ve 3. stupni fungovat rotačně a ve 4. stupni distančně. V pátém stupni pak mělo až na výjimky na distanční výuku přejít celé školství. Na vysokých školách byla prezenční výuka už ve 3. stupni omezena jen na první ročníky, ve 4. stupni byly povoleny jen praxe posledních ročníků a konzultace, v 5. stupni pak už jen praxe zdravotnických a pedagogických studentů. Na všech úrovních dále byla stanovena pravidla pro nošení ochrany nosu a úst, homogenitu tříd, stravování či zkoušky.¹⁰⁵

Školy se nakonec začaly otevírat až 18. listopadu pro žáky 1. a 2. třídy základních škol v režimu bez tělesné a hudební výchovy a s rouškami během celé výuky.¹⁰⁶ Od 25. listopadu se k prezenční výuce vrátili žáci závěrečných ročníků středních škol a umožněna byla praktická výuka na středních a vysokých školách, na VŠ pouze pro závěrečné ročníky. Zbytek prvního stupně a žáci deváté třídy se ke klasické prezenční výuce vrátili 30. listopadu, zbytek 2. stupně od tohoto data přešel na rotační způsob výuky.¹⁰⁷ Od 3. listopadu se znovu otevřely obchody, restaurace i služby, zrušen byl zákaz nočního vycházení a nedělního prodeje.¹⁰⁸ Od 7. prosince

---

¹⁰³ <https://www.novinky.cz/clanek/koronavirus-nova-tvrdsi-opatreni-zakaz-nocniho-vychazeni-omezeni-cest-pres-den-40340460>

¹⁰⁴ <https://ct24.ceskatelevize.cz/specially/koronavirus/3211198-zive-brifink-po-jednani-vlady-o-dalsich-opatrenich-proti-sireni>

¹⁰⁵ https://www.msmt.cz/file/54325_1_1/

¹⁰⁶ https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/skoly-navrat-deti-studenti-zakladni-skola-andrej-babis-koronavirus-epidemie.A201111_091753_domaci_rapc

¹⁰⁷ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/cesko-je-na-4-stupni-skoly-se-ale-otevrou-pozdeji-a-ve-dvou-terminech-130253>

¹⁰⁸ https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/mimoradne-jednani-vlady-koronavirus-pes-otevirani-obchody-restaurace-sluzby.A201129_044237_domaci_kop

přešlo do 3. stupně PES školství, což znamenalo otevření zbytku tříd středních škol v rotačním režimu.¹⁰⁹ Během několika týdnů se epidemiologická situace opět zhoršila na stupeň 5 PES a po Novém roce přistoupilo školství opět k distanční výuce s výjimkou prvních dvou tříd ZŠ, speciálních a mateřských škol a od 11. ledna individuálních konzultací na VŠ.¹¹⁰

Na 26. a 27. října byly vyhlášeny ministrem školství volné dny, aby během zákazu osobní přítomnosti žáků nemusela probíhat distanční výuka. Byly tím prodlouženy podzimní prázdniny.¹¹¹ Stejně tak před Vánoci se naposledy šlo do školy v pátek 18. prosince 2020 s tím, že 21. a 22. prosince byly vyhlášeny jako dny boje proti covidu.¹¹²

Situace se v prvních měsících roku 2021 zhoršila natolik, že ministerstvo školství vydalo 26. února opatření zakazující od 1. března prezenční výuku na všech úrovních škol, povolena byla pouze přítomnost žáků ve školách při zdravotnických zařízeních a několika dalších výjimkách, povoleny dále byly individuální konzultace, konání zkoušek a ubytování zahraničních studentů na kolejích. Ostatní studenti se museli vrátit do svého bydliště a bylo vyhlášeno doposud nejrestriktivnější omezení volného pohybu zahrnující zákaz volného pohybu mezi okresy.¹¹³

Po týdnech uzávěry společnosti skončil 12. 4. nouzový stav, otevřela se část obchodů a služeb.¹¹⁴ Žáci se do školy vraceli postupně. V první fázi se od 12. 4. vraceli předškoláci, děti zdravotníků či policistů a žáci prvního stupně základních škol, a to rotační formou (střídání prezenční a distanční výuky), poté byly dovoleny konzultace na 2. stupni ZŠ pro maximálně 6 žáků ohrožených školním neúspěchem nebo připravujících se na přijímací zkoušky. Zároveň bylo započato plošné školní testování na přítomnost onemocnění covid-19 jako podmínky účasti na vyučování, a to 2x týdně antigenními testy z přední části nosu (v případě zájmu si školy mohly zařídit PCR testování s frekvencí 1x týdně). Na ZŠ neprobíhala tělesná výchova, byl zakázán zpěv a bylo nutné nosit roušku.¹¹⁵

---

¹⁰⁹ <https://www.msmt.cz/skolstvi-podle-pes-3-od-pondeli-7-12>

¹¹⁰ <https://www.novinky.cz/clanek/veda-skoly-vlada-prodlouzila-do-22-ledna-i-omezeni-provozu-skol-40347136>

¹¹¹ https://www.msmt.cz/file/54052_1_1/

¹¹² <https://www.msmt.cz/aktualni-zmeny-v-oblasti-skolstvi>

¹¹³ <https://www.msmt.cz/skoly-rezim-od-brezna>

¹¹⁴ <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3296449-nouzovy-stav-skoncil-cast-deti-se-vraci-do-skol-reprodukcnicislo-ale-opet-vzrostlo>

¹¹⁵ <https://www.msmt.cz/informace-k-provozu-skol-od-12-dubna-2021?fbclid=IwAR27CpmcCoOBipumgqFIEUd0h6S2EZuF-hWv9yFmC6KySc1L7SLkRe0h4il>

Druhá fáze započala 3. května návratem zbývajících dětí do školek a žáků druhého stupně k výuce rotačním způsobem, platilo to však zatím jen v Karlovarském, Královéhradeckém, Plzeňském, Středočeském, Libereckém, Pardubickém kraji a v Praze. Ve zbytku republiky k tomuto rozvolnění došlo o týden později, 10. května.¹¹⁶ Pokud jde o ostatní segmenty, od 3. května byly uvolněny služby typu kadeřnictví či masáže a od 10. května byly otevřeny všechny obchody.¹¹⁷ Od 17. května byl na 1. stupni v celé republice ukončen systém rotací a druhý stupeň se zcela otevřel ve dříve zmiňovaných 6 krajích a Praze. Od 24. května pak v celé republice byl ukončen systém rotací na 2. stupni ZŠ a k plně prezenční výuce se vrátily i střední školy.¹¹⁸ Od 17. května byly zároveň otevřeny zahrádky restaurací a povoleny venkovní hromadné akce pro nejvýše 700 osob, od 24. května pak bylo možné pořádat i vnitřní kulturní akce do 500 osob a venkovní byly rozšířeny do 1000 osob.¹¹⁹ Od 31. května byly otevřeny vnitřní prostory restaurací, diskotéky a bary, vnitřní sportoviště, koupaliště či sauny.¹²⁰ Poslední zásadní restrikcí bylo povinné nošení roušek i při vyučování. Od 8. června nemuseli žáci ve všech krajích s výjimkou Jihočeského, Zlínského a Libereckého při výuce roušku nosit, stačilo ji mít nasazenou při pohybu ve společných prostorách.¹²¹ Ve zbylých krajích k tomuto rozvolnění došlo o týden později.¹²²

V porovnání s první vlnou covidu-19 lze pozorovat dílčí změny, pokud jde o zavírání škol, stále se však jednalo o opatření, které až do jara 2021 bylo aplikováno mezi prvními a ukončováno až mezi posledními. Výjimku tvořila pouze menšina dětí a žáků (hlavně v mateřských školách a prvních dvou třídách ZŠ), jejichž přítomnost ve škole byla umožňována výrazně více než zbytku. V kontextu okolních evropských zemí však byly školy v České republice podle dat UNESCO k 31.

---

¹¹⁶ <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3304981-v-sesti-krajich-a-praze-se-vrati-do-skol-i-zaci-z-druheho-stupne-od-3-kvetna-jim>

¹¹⁷ <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3305011-vsechny-maloobchodni-prodejny-otevrou-10-kvetna>

¹¹⁸ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/prvni-stupne-pojedou-bez-rotaci-od-17-kvetna-druhe-jen-v-nekterych-krajich-153921>

¹¹⁹ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/v-bodech-co-se-meni-od-utery-a-jak-dal-bude-postupovat-rozvolneni-153960>

¹²⁰ https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/koronavirus-cesko-aktualne-opatreni-otevreni-restauraci-bazeny-koupaliste_2105281415_vtk

¹²¹ <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3323285-na-vyuce-bez-rouscky-skolni-uleva-zacne-platit-v-utery-vyjimkou-jsou-tri-kraje>

¹²² <https://ct24.ceskatelevize.cz/zlinskykraj/3326692-zaci-ve-zlinskem-kraji-odlozi-od-utery-pri-vyucovani-rouscky>

březnu 2021 plošně zavřené vůbec nejdéle, a to 38 týdnů. V Polsku to bylo 35, v Německu 28, na Slovensku a v Rakousku 27 a ve Francii 10 týdnů.¹²³

V polovině března 2021 vydalo MŠMT další metodické doporučení k distanční výuce, tentokrát zaměřené na duševní zdraví. Za chybu považovalo dominanci synchronní výuky, převahu by podle ministerstva měla zabírat výuka asynchronní, avšak aktivně řízená, nikoliv formou přehození veškeré práce na žáky – jako ideální považovalo vymezení času, kdy je učitel žákům k dispozici ke konzultaci jejich práce.¹²⁴ Na druhém stupni ZŠ měl být při synchronní důraz na menší skupiny a jejich spolupráci. Výuku pak ministerstvo doporučovalo doplňovat off-line aktivitami (jako je tvorba videa, měření výkonu při fyzických aktivitách atd.) a jako důležité považovalo zájímání se o pocity žáků a předcházení psychickému strádání. V některých rodinách nemožnost docházet do školy pro dítě znamenala zvýšené vystavení stresu způsobeného násilím či onemocněním v rodině či dalšími problémy. K tomu se přidal stres způsobený samotnou pandemií, který byl často spouštěčem psychických obtíží (bezmoc, úzkost) řešených např. sebepoškozováním, agresivitou, přílišnou kontrolou příjmu potravy nebo nadměrným trávením času na sociálních sítích.

Tyto obavy na konci května 2021 potvrdil i Národní pedagogický institut. Podle Michaely Štáfkové, koordinátorky NPI ČR, „desetinásobně vzrostl počet depresivních adolescentů, poruchy chování jsou na čtyřnásobku před epidemií.“¹²⁵ V důsledku toho se začaly prodlužovat čekací doby na odbornou pomoc a zaplňovat kapacity psychiatrických nemocnic. K situaci podle dětského psychiatra Michala Goetze přispěly i zesilující rodinné problémy. Zhoršení psychického zdraví zaznamenala i výzkumná agentura PAQ Research ve svém tematickém výzkumu „Život během pandemie“. Mezi nejvíce ohroženými skupinami byli kromě matek v domácnosti a dospělých žijících pod hranicí příjmové chudoby také mladí lidé do 24 let, jež zásadněji zasáhla změna životního stylu a došlo u nich k největšímu propadu duševního zdraví, které už před pandemií u nich bylo zhoršené. Příznaky středně těžké deprese či úzkosti vykazovalo během uzavření škol až 34 % z nich (na začátku dubna 2020), zatímco průměrný

---

¹²³ <https://echo24.cz/a/SuJ3g/skoly-nejsou-priorita-v-evrope-jsou-zavrene-nejdele-plan-otevreni-neni-jasny>

¹²⁴ https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Distanzni_vyuka_a_dusevni_zdravi_MD_pro_skoly.pdf

¹²⁵ <https://www.npi.cz/aktuality/4567-navrat-do-skoly-je-navratem-do-vztahu-je-treba-o-nepecovat?fbclid=IwAR1MtSq-KWYQ2SDUIIvOoldviU2xapI9LCTQMy9kRuUS99UN-ttIt4sSGw>

stav před pandemií byl 10 %. Mezi příznaky patří například potíže se spaním, nervozita či úzkost, nechůť k jídlu či přejídání, únava, nezáměr o aktivitu či podrážděnost.¹²⁶

Dne 31. 3. 2021, vydalo MŠMT ve spolupráci s Českou školní inspekcí a Národním pedagogickým institutem metodické doporučení k návratu žáků do škol. Cílem bylo pomoci nastavit plán adaptačního období a práce v posledních měsících školního roku 2020/2021.¹²⁷ Základ představoval plán založený na komunikaci vedení školy se zaměstnanci, společné reflexe distanční výuky a integrace jejích pozitivních efektů do klasické výuky. Důraz měl být kladen na třídnické hodiny, venkovní aktivity či přechodnou dobu bez známkování. Vše bylo doporučeno reflektovat a probrat s žáky ještě před návratem do škol, naplánovat společně činnosti v adaptivním období, dát prostor pro vyjádření jejich emocí a případně společně vyvrátit dezinformace, které se ve veřejném prostoru objevovaly¹²⁸. Stejně tak byla důležitá zpětná vazba od rodičů a pokračování intenzivní komunikace s nimi, obzvláště důležitý byl přehled o dětech, kteří prošli traumatizujícím zážitkem.

Adaptační období mělo přispět k psychické pohodě a bezpečnému prostředí a trvat mělo minimálně týden. Třídní učitelé v této době měli trávit co nejvíce času ve své třídě a zaměřovat se na posilování vztahů, komunikace, spolupráce a věnovat se duševnímu zdraví – tomu měl být uzpůsoben i školní rozvrh. Pravidelné třídnické hodiny měly být zařazovány po zbytek školního roku. Dalším důležitým prvkem byl prostor pro ověření znalostí skupinovou prací, vzájemným učením nebo jinými vhodnými prostředky. Soustředit se bylo třeba na žáky, kteří se během distanční výuky nezapojovali, a najít společně s nimi řešení, jak v učení navázat.

Distanční výuka neumožňovala plně realizovat školní vzdělávací programy z hlediska obsahu, metod ani forem výuky. Ideálním přístupem bylo během distanční výuky obsah redukovat a stanovit priority, po návratu do škol pak vzdělávání reflektovat a vhodně na něj navázat, nesnažit se pouze všechno dohnat – některá témata šla sloučit v rámci mezipředmětových vztahů, redukovat nebo přesunout do dalšího roku. Ve stěžejních předmětech (český a cizí jazyk a matematika) bylo třeba nerealizovaný vzdělávací obsah přesunout do roku 2021/2022, u

---

¹²⁶ <https://zivotbehempandemie.cz/dusevni-zdravi>

¹²⁷ https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/04/Navrat_pedagogicka_cast_duben_2021.pdf

¹²⁸ Zde se ke slovu dostává kompetence občanská v podobě vyvracení dezinformací, absence občanské či mediální výchovy mohla zapůsobit.

naukových předmětů se bylo možné držet pouze minimálního rozsahu v rámcovém vzdělávacím programu a u výchovných předmětů bylo možné část obsahu podle RVP úplně vypustit. O změnách bylo vhodné vést interní evidenci a ŠVP případně upravit až později. Klíčové bylo zařazení pohybových aktivit i mimo hodiny tělesné výchovy. U žáků s výraznými nedostatky byla vhodná individuální podpora, např. poskytováním pedagogické intervence.

Při průběžném hodnocení bylo třeba hledět k tomu, že ne každý je ze stejně stimulujícího rodinného prostředí, což by se ale nemělo odrážet v klasifikaci, hodnocení by mělo v učení žáky podporovat formativním hodnocením. U závěrečného hodnocení bylo doporučeno co nejvíce využít slovní hodnocení a do hodnocení zahrnout i tvořivost a adaptibilitu, schopnost organizovat si čas, participaci na skupinové práci, aplikaci dovedností v praxi či osobní žákovské portfolio.

Od února 2021 probíhá pokusné ověřování kombinovaného vzdělávání, jehož cílem je připravit podklady pro rozhodování, zda začlenit prvky distančního vzdělávání do standardního vzdělávání na základních či středních školách. Kombinované vzdělávání by bylo možné použít třeba u žáků nadaných, nemocných či pobývajících v zahraničí.¹²⁹ Posledním dodatkem bylo toto ověřování prodlouženo do 30. 9. 2025¹³⁰, kompletní výsledky bádání tedy ještě v době psaní této práce nejsou k dispozici. Podle předběžných informací z konce roku 2021 jsou však žáci při kombinaci výuky samostatnější, technologicky zdatnější, mají větší pocit zodpovědnosti a rozvinutější komunikační a prezentační dovednosti. Autoři však upozornili, že někteří žáci i rodiče přistupovali k tomuto typu vzdělání v souvislosti s tehdejší epidemiologickou situací více skepticky. Náročnější na přípravu je tento model pro pedagogy. Nejčastěji školy během výzkumu zařazují distanční výuku v jednom nebo více dnech v týdnu.¹³¹

---

¹²⁹ https://www.npi.cz/projekty/7356-pokusne-overovani-kombinovaneho-vzdelavani?fbclid=IwAR2bVF7JMpkLZ-jSQeMGHo_YjCv4RsPA3KVGeq2V4HKczTs8kep7ZXr322U

¹³⁰ <https://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vyhlaseni-pokusneho-overovani-kombinovaneho-vzdelavani>

¹³¹ <https://www.npi.cz/aktuality/5819-pokusne-overovani-kombinovaneho-vzdelavani?fbclid=IwAR3HQxH6xtRlaEfTdlUt-McFuwCp0bpZqIQE1E0WJ4i4JSYq2IoyYj5gAuE>

3.2.2.1. HODNOCENÍ DISTANČNÍ VÝUKY PO DRUHÉ VLNĚ

V březnu 2021 vydala Česká školní inspekce zprávu o přístupech, posunech a zkušenostech škol po roce od nástupu pandemie. Šetření bylo realizováno převážně v lednu a únoru 2021 na reprezentativním vzorku 385 základních a středních škol na základě hospitovaných hodin a rozhovorů s učiteli.¹³²

Přestože počet žáků, kteří se ocitli zcela mimo vzdělávání, se v porovnání s předchozím školním rokem plošně nezlepšil, tak se podařilo významně redukovat počet žáků, kteří se účastnili pouze velmi pasivně. Podíl škol s účastí téměř všech žáků na on-line distanční výuce se na úplných základních školách zvýšil z 15 % na 55 %, zvýšení bylo zaznamenáno i na všech ostatních typech škol. K tomu dle ředitelů významně přispěla zákonná povinnost distančního vzdělávání od roku 2020/2021, ale svou roli sehrávala také intenzivní komunikace školy s rodiči a v případě krajního řešení zapojení orgánu pro sociálně-právní ochranu dětí, byť možnost kontaktovat OSPOD školy volily jen ojediněle. K většímu zapojení přispělo také zapůjčení digitální techniky zhruba 3,5 % žáků, což představuje zhruba pětinu těch, kteří ji na jaře 2020 neměli. Zůstávaly stále zhruba 3 %, okolo 50 000 z původních 250 000, žáků, kteří technikou vybaveni nebyli a neúčastnili se on-line výuky. U některých žáků přetrvávalo nízké zapojení z důvodu nízké motivace žáků či rodičů. Vliv rodinných a socioekonomických aspektů na vzdělávání je v ČR znepokojivý a přetrvávající distanční výuka tyto vlivy ještě prohlubuje.

Školy s nižší účastí žáků na synchronní výuce se nacházely v Ústeckém, Moravskoslezském, Libereckém, Jihočeském kraji a v Praze. Některé školy přistupovaly u žáků nezapojených do on-line výuky k paralelnímu asynchronnímu pracovnímu režimu – na středních školách většinou prostřednictvím výukových systémů typu Učebna Google nebo e-mailu, na základních školách se častěji používaly také neelektronické způsoby (osobní předání). Od jara 2020 se zvýšilo množství třídních učitelů naplňujících svou roli – nejvíce na 2. stupni ZŠ, nejméně na středních školách. On-line výuka byla celkově lépe zorganizovaná, byť zhruba 2 % škol se na on-line výuku odmítlo připravit s tím, že dojde k brzkému návratu k prezenční výuce, a zavedlo ji až v lednu 2021.

---

¹³² https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/2021_př%C3%ADlohy/Dokumenty/TZ_Distancni-vzdelavani-v-ZS-a-SS_brezen-2021.pdf

K velkému posunu oproti předchozímu školnímu roku došlo ve využívání digitálních technologií, kdy téměř všechny školy používaly kombinaci on-line výuky a dalších vzdělávacích aktivit v off-line režimu. Zvýšily se také digitální kompetence učitelů, zhruba 90 % ředitelů úplných základních škol posuzovalo zlepšení jako velmi výrazné nebo výrazné. Technickou podporu učitelům poskytovalo 60-80 % škol a na zhruba dvou pětinach škol byl k dispozici i ICT metodik pomáhající s didaktickými aspekty výuky – právě didaktické schopnosti při on-line výuce se staly ve školním roce 2020/2021 jedním z nejdůležitějších aspektů. Oproti jaru 2020 bylo upozaděno používání nástrojů jako WhatsApp, Skype a Facebook Messenger, dominantními se stal Microsoft Teams (přes 50 % škol) a Google Meet (40 % škol). Jako alternativa těchto hlavních platforem byl na ZŠ nejčastěji Skype a na středních školách Discord. Poměr škol používajících jednotnou platformu se zvýšil z 50 % na 90 %.

Redukce učiva má tři roviny – vzdělávací obsah, zastoupení předmětů v rozvrhu a časový rozsah samotného rozvrhu. Ochota redukovat vzdělávací obsah v RVP, upravovat osnovy v ŠVP nebo zjednodušit či vypustit vzdělávací obsah během distanční výuky se zvýšila o 5-10 p. b. K obsahové redukci nejčastěji došlo u společenskovedních předmětů (na 80 % ZŠ a 60 % SŠ), např. u jazyků to bylo o 20 % méně časté. Projevil se větší důraz na synchronní vvýuku – zatímco na jaře 2020 byla pravidelná on-line výuka každodenně na menšině základních škol, nyní probíhala téměř na všech školách každý den. Na základních školách docházelo v rozvrhu k redukci výchov (42 %) a často výchov i dalších předmětů (29 %), bez redukce předmětů se vyučovalo na méně než 10 % ZŠ (v předchozím roce to bylo 14 %). Na středních školách se mnohem častěji vyučovalo dle rozvrhu a méně se redukovaly neprofilové předměty (kromě výchov, tam byla redukce také na více než 50 % škol). Na 2. stupni ZŠ byl denní rozsah synchronní výuky nejčastěji mezi 120 a 240 minutami (zhruba 2,5 – 5 standardních vyučovacích hodin), na středních školách pak mezi 150 a 270 minutami (zhruba 3–6 vyučovacích hodin) s tím, že na více než 10 % SŠ se vyučovalo ve stejném časovém rozsahu jako při prezenční výuce. ČŠI dlouhodobě upozorňovala, že takový stav je nežádoucí kvůli neefektivitě a psychickému vyčerpání žáků i učitelů.

Na drtivé většině škol bezproblémově fungovalo připojování pouze žáků a učitelů do výuky (výuka nebyla nikým narušována), více než 90 % učitelů také nemělo problém se zvukem. Okolo

10-15 % žáků se však připojovalo s uživatelskými jmény, ze kterých nebylo jasné, o koho se jedná. Zhruba třetina hodin pak byla narušována technickými problémy na straně žáků i učitelů.

Podmínkou úspěšné distanční výuky je souhra synchronní a asynchronní výuky a podpora sociálních kontaktů, jejichž absence byla dle samotných žáků tím nejzásadnějším nedostatkem už v předcházejícím roce. V tomto kontextu negativně vyznívá nízký počet hodin cíleně podporujících sociální kontakt a duševní pohodu, který se na 2. stupni ZŠ i většině SŠ pohyboval na úrovni 4 %. Synchronní výuka tak dominantně sloužila k probrání vzdělávacího obsahu nebo jako doplněk asynchronní výuky. Dalším negativem byla častá absence vizuálního kontaktu a s ním související nonverbální komunikace. Více než čtvrtina učitelů 2. stupně ZŠ a okolo 40 % učitelů na gymnáziích nemělo zapnutou kameru, a ještě mnohem horší situace byla u žáků, kdy mělo kameru většinou zapnutou pouze 24 % tříd na 2. stupni ZŠ a 13 % tříd na gymnáziích (pro srovnání – na 1. stupni ZŠ to bylo 71 % tříd).

Rozšiřovalo se také využití nástrojů pro poskytování zpětné vazby učiteli. Tu lze realizovat třeba prostřednictvím sdílených tabulí jako Jamboard nebo Whiteboard, které používala třetina učitelů 2. stupně ZŠ a necelá polovina gymnaziálních učitelů, kvízových aplikací jako Kahoot! nebo Quizlet (35 % na 2. stupni ZŠ, 38 % na gymnáziích), formulářových aplikací jako Google Formuláře nebo Microsoft Forms (necelá polovina učitelů) nebo myšlenkových map jako MindMaps (necelých 10 % učitelů). Zvládnutí těchto didaktických specifíků distanční výuky tedy zaostávalo za technickým zvládnutím distanční výuky. Dominantní organizační formou práce byla frontální výuka, skupinová práce se vyskytovala pouze v 6 % hodin a práce ve dvojicích ve 4 % hodin, přestože platformy pro videokonference již rozdělení do skupin umožňovaly. Mimo synchronní výuku byla během distanční výuky možnost žáků pracovat ve skupině omezená, proto považovala ČŠI podíl těchto forem výuky za nedostatečný. To neznamená, že žáci nebyli do hodin zapojeni vůbec – ve více než polovině hodin učitel poskytoval některým žákům zpětnou vazbu, ve většině hodin se téměř všichni dostali ke slovu a ve více než třetině hodin byli aktivní především žáci. Relativně funkčně tedy v porovnání se skupinovou prací fungoval aspoň výukový dialog s učitelem.

Zhruba dvojnásobek učitelů 2. stupně ZŠ v porovnání se zářím 2020 (55 %) uváděl, že se pozvolně vyvíjel jejich způsob hodnocení výuky, u 7 % vyučujících se jednalo o zásadnější změny, nejčastěji s důrazem na mírnější klasifikaci a průběžné slovní hodnocení. Změnu v přístupu k závěrečnému hodnocení 1. pololetí roku 2020/2021 provedlo 15 % ZŠ a méně než 10 % SŠ, nejčastěji šlo o zavedení kombinovaného nebo slovního hodnocení v různé míře.

3.2.3. NÁVRAT ŽÁKŮ K PREZENČNÍMU VZDĚLÁVÁNÍ

Na konci srpna 2021 Česká školní inspekce opět vydala metodické doporučení pro práci se vzdělávacím obsahem v nadcházejícím školním roce. Tentokrát byla doporučení určena zvláště ředitelům a zvláště učitelům.

Doporučení pro ředitele:

- 1) Dostatečně reflektovat distanční výuku s učiteli, žáky i rodiči, identifikovat silné a slabé stránky školy.
- 2) Ověřit individuální pokroky žáků a vhodně na tato zjištění reagovat.
- 3) Pokračovat ve sledování pokroku v průběhu celého školního roku.
- 4) Upravit vzdělávací obsah potřebám jednotlivých žáků tak, aby reflektoval dlouhé období distanční výuky, bez nutnosti upravovat školní vzdělávací plán jako takový.
- 5) Soustředit se na studijní výsledky různých skupin žáků a koordinovaně je podporovat v dosažení úspěchu.
- 6) Využít zkušenosti z hodnocení během distanční výuky, posílení průběžného formativního hodnocení, vzájemného hodnocení a sebehodnocení.
- 7) Digitalizovat výuku a využít digitální techniku k individualizaci výuky, nikoliv k přenesení práce na doma.
- 8) Navázat na intenzivnější komunikaci s rodiči i při výuce v běžném režimu.

Doporučení pro učitele:

- 1) Reflektovat vlastní výuku a pokrok jednotlivých žáků, soustředit se při tom na sebehodnocení žáků.
- 2) Upravit vzdělávací obsah ve spolupráci s vedením a kolegy tak, aby umožnil výuku individualizovat.

- 3) Soustředit se na žáky potřebující intenzivnější podporu, ale zároveň nerezignovat na vzdělávání zbytku.
- 4) Zaměřit se na zvládnutí základních dovedností.
- 5) Začleňovat pohybové aktivity i mimo tělesnou výchovu – aktivní přestávky, tělovýchovné chvíle, výuka v přírodě.¹³³

Současně Národní pedagogický institut zpracoval příklady pro výběr zásadního vzdělávacího obsahu. Ve výchově k občanství vnímal jako nejzásadnější pochopení zásad demokratického a právního státu, výchovu k respektu a toleranci, posilování zodpovědnosti a schopnosti participovat na veřejném i školním životě. Jako důležité považoval také téma voleb do Poslanecké sněmovny na podzim 2021. Zvláštní pozornost by měla být zaměřována na rozvoj občanských kompetencí – aby se žák učil jednat jako informovaný a odpovědný občan. V konkrétně uvedeném příkladu výuky typů a forem státu byly jako vhodné metody vyjmenovány čtení s porozuměním, diskuze, práce s mapou, spojovací cvičení či práce ve skupinách nebo dvojicích.¹³⁴

Poslední hlavní tematická zpráva České školní inspekce týkající se distančního vzdělávání, přesněji řečeno návratu žáků k prezenčnímu vzdělávání, byla vydána v srpnu 2021 na základě inspekční činnosti na konci školního roku 2020/2021. Metodické doporučení pro návrat žáků do škol využilo více než 90 % ředitelů na ZŠ a 85 % ředitelů na SŠ, přínosné bylo pro zhruba dvě třetiny třídních učitelů na 2. stupni ZŠ – jako nejpřínosnější byla vnímána pomoc s přípravou na návrat do školy (zhruba pro tři čtvrtiny třídních učitelů), na druhou stranu doporučení pro práci se vzdělávacím obsahem připadalo přínosné jen zhruba dvěma pětina tříd učitelů.

Drtivá většina škol realizovala adaptační období za účelem plynulého přechodu k prezenční výuce, podpory vztahů ve třídě, snížení stresu, opakování učiva nebo vytváření školních návyků.¹³⁵ Ukázalo se však, že většina třídních učitelů se soustředila buď na organizační stránku

---

¹³³ https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2021_př%C3%ADlohy/Dokumenty/Metodicke-doporuceni-pro-praci-se-vzdelavacim-obsahem-ve-skolnim-roce-2021_2022.pdf

¹³⁴ <https://www.edu.cz/msmt-vydava-metodicke-doporuceni-jak-pracovat-se-vzdelavacim-obsahem-ve-skolnim-roce-2021-2022/>

¹³⁵ https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2021_př%C3%ADlohy/Dokumenty/TZ-Navrat-zaku-k-prezencnimu-vzdelavani-v-ZS-a-SS-24-8-FINAL.pdf

návratu, nebo na podporu žáků a jejich pohody, přitom tyto cíle nejsou protichůdné. Doporučená délka adaptačního období ministerstvem školství byla 2 týdny, čehož se základní školy nejčastěji držely, na středních školách se však častěji jednalo o týden. Většina škol po návratu žáky během adaptačního období hodnotila buď mírněji, odlišně (slovně, formativně), nebo vůbec.

Přestože více než polovina ředitelů základních škol vnímala jako zásadní, aby třídní učitelé měli po návratu žáků do škol více třídnických hodin, reálně byl podíl škol navyšujících množství třídnických hodin relativně nízký a často vedení školy předpokládalo, že třídní učitelé vše zajistí během svých běžných vyučovacích hodin. Ve výsledku se tak všechna pravidla pro období návratu dětí do škol dařila plnit jen necelé polovině třídních učitelů, pětina zvládala pouze koordinovat diagnostiku žáků a třetina třídních učitelů se na adaptaci nijak zvlášť nepodílela. Téměř všechny školy společně distanční výuku nějakým způsobem refletovaly, většinou opakovaně již během jejího trvání. Zhruba dvě pětiny škol plánovaly zprostředkovávat výměnu zkušeností mezi učiteli či různé teambuildingové akce či neformální setkání. Osm z deseti škol se také organizovaně věnovalo rozvržení vzdělávacího obsahu po návratu žáků do škol, ať už ve spolupráci s vedením školy, nebo s předmětovými komisemi. Velká většina škol využívala pro hodnocení žáků během distanční výuky aktivitu a účast při výuce a plnění zadaných úkolů, jen zhruba polovina škol pak do hodnocení zahrnovala také osvojení dovedností v oblasti komunikace nebo schopnost znalosti a dovednosti udržet a aplikovat v budoucnu. Jen okolo dvou pětín škol pak hodnotilo schopnost organizovat si čas a participaci na skupinových úkolech. Zhruba 15 % základních škol a 6 % středních škol plánovalo nějakým způsobem upravit závěrečné hodnocení, nejčastěji zavedením slovního hodnocení, nebo jeho rozšířením na další žáky, z dostupných dat však nevyplývá, že by došlo k nárůstu škol využívajících pouze slovní hodnocení.

Ve více než polovině tříd na 2. stupni ZŠ se nacházeli žáci, kterým zbývalo doplnit rozsáhlé množství učiva – přesně půl na půl se dělil odhad třídních učitelů těchto tříd, zda žáci vše stihnou doplnit ještě na konci školního roku 2020/2021, nebo se tento deficit přenesou do dalšího školního roku. Podíl těchto žáků ve třídách činil okolo 5 % na 2. stupni ZŠ i SŠ, jednalo se tedy o zhruba 22 tisíc žáků 2. stupně a 18 tisíc žáků středních škol, u mnohých dalších se však tyto problémy projeví až po návratu do škol.

Distanční výuka se ve školním roce 2021/2022 nadále vyskytovala, neboť celé třídy nebo jejich části končily v karanténě. Česká školní inspekce v listopadu 2021 vydala desatero pro efektivní distanční výuku během karantény.

- 1) Ještě větší než obvyklý důraz na řídicí a koordinační roli vedení školy.
- 2) Zásadní role třídních učitelů a vzájemná podpora učitelů.
- 3) Sdílené a snadno dostupné tematické plány a materiály pro realizaci distanční výuky.
- 4) Jednotná komunikační platforma, se kterou umí žáci i učitelé zacházet.
- 5) Učitelé i žáci mají k dispozici rozvrh synchronní i asynchronní výuky.
- 6) Učitelé jsou pro žáky vidět a slyšet, jdou jím v tomto příkladem.
- 7) Učitelé od žáků vyžadují aktivitu, minimálně zapnutou kameru a mikrofon.
- 8) Jako součást synchronní výuky je zařazována také skupinová práce žáků.
- 9) Škola vydává jasná a uplatnitelná kritéria pro hodnocení distanční výuky.
- 10) Probíhá intenzivní komunikace s rodiči, učitelé tak mohou zohledňovat odlišná zázemí.¹³⁶

4. ANALÝZA VÝUKY K OBČANSTVÍ A ZÁKLADŮ SPOLEČENSKÝCH VĚD BĚHEM DISTANČNÍ VÝUKY A ZKUŠENOSTI UČITELŮ TĚCHTO OBORŮ

4.1. MOŽNOSTI VÝUKY OV A ZSV BĚHEM DISTANČNÍ VÝUKY

Zavedení klíčových kompetencí mělo přispět k tomu, že dojde k vyváženosti mezi znalostmi, dovednostmi a postoji a dojde mimo jiné k omezení tzv. frontální výuky. Dle autorů metodických příruček Odpovědné občanství však školní realita ukazuje, že rozvoj klíčových kompetencí není hlavním cílem vzdělávání, představuje spíše formalitu a je pro mnohé učitele nesnadně uchopitelný.¹³⁷ Stejně tak citují Českou školní inspekci, která shledala klíčové kompetence jako obecné, těžce hodnotitelné a nejasně propojené s očekávanými výstupy

---

¹³⁶ <https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Desatero-pro-efektivni-distanzni-vyuku-v-dobe-kara>

¹³⁷ <http://odpovedneobcanstvi.cz/wp-content/uploads/2019/01/Kompetence-pro-odpov%C4%9Bdn%C3%A9-ob%C4%8Danstv%C3%AD.pdf> str 4

z učení. Distanční vzdělávání během koronavirové pandemie přineslo zásah do možností využívat nejširší možnou škálu vyučovacích metod, tím pádem představovalo výzvu při rozvíjení klíčových kompetencí.

Autoři dále jako k nedostatkům občanských kompetencí v RVP ZV řadí „absenci širšího hodnotového ukotvení související s demokratickým uspořádáním našeho státu“ a citují Poslaneckou Sněmovnu Parlamentu ČR, podle které „Rozvoj demokratických kompetencí musí vycházet z hodnot ukotvených v Ústavě České republiky, jejichž základní výčet nalezneme v preambuli Ústavy České republiky – vlastenectví, svoboda, lidská důstojnost, rovnoprávnost, zodpovědnost, demokracie a právní stát, základní lidská práva a svobody, ochrana zděděného přírodního, kulturního, hmotného a duchovního bohatství.“

Autoři vydali několik publikací s materiály do výuky. V nich však pracují s jinými kompetencemi, než jsou aktuálně součástí českého Rámcového vzdělávacího programu. Navrhují zavedení rakouského oborového kompetenčního modelu pro občanské vzdělávání. Rakousko je podle nich vhodným zdrojem inspirace, neboť mají naše vzdělávací systémy kořeny v rakousko-uherském modelu a stále jsou si podobné. Cílem rakouského občanského vzdělání je „odpovědný občan, který na základě základních politických znalostí porozumí politice, vytvoří si vlastní názor a úsudek a podle něj se dále angažuje.“ Tento cíl má čtyři kroky, které se dají připodobnit ke schodům:

- a) Zprostředkování základních vědomostí
- b) Porozumění politice
- c) Samostatný úsudek
- d) Politická angažovanost

Ke každému kroku se váže jedna oborová kompetence – tyto kompetence se stejně jako v České republice prolínají. Jsou jimi:

- a) Odborná kompetence – schopnost a ochota porozumět politickým termínům a konceptům a jejich další využití, myšlení ve vztazích a ochota chápat rozdíly. Doporučenými metodami jsou u této kompetence myšlenkové mapy, práce s definicemi, analýza pojmů atd.

- b) Metodická kompetence – schopnost a ochota se politicky vyjadřovat a analyzovat politické projevy ostatních, osvojení vlastních metod pro analýzu politických informací. Vhodnými metodami jsou analýzy audiovizuálních materiálů, zhotovení grafů a statistik, tvorba anket a dotazníků s důrazem na tzv. Laswellovu formuli 5W (Who, What, Whom, Which channel, Which effect – Kdo, Co, Komu, Jakým způsobem a S jakým účinkem).
- c) Kompetence k vytvoření si vlastního názoru – schopnost a ochota samostatně a podloženě zhodnotit politické záležitosti, prověřit předložené názory a formulovat vlastní. Cílem je vyhnout se vytváření předčasných názorů (předsudků), prohloubit kvalitu argumentace a umět rozpoznat účinek politických rozhodnutí. Doporučenými metodami jsou diskuzní a rolové hry, morální dilemata nebo analýzy fake news.
- d) Kompetence k jednání – schopnost a ochota řešit politické problémy, rozumět stanoviskům ostatních lidí, tvořit a prosazovat své vlastní postoje demokratickými prostředky, hájit společné zájmy, nalézat kompromisy a přejímat politickou odpovědnost. Doporučenými metodami jsou simulační hry, debaty, školní rady a parlamenty či politické akce.

Na rozdíl od českého obecného systému klíčových kompetencí mají rakouské oborové kompetence větší posloupnost. Pokud chce žák kompetentně politicky jednat, musí být schopen vytvořit si vlastní názor bez předsudků, k tomu je potřeba umět analyzovat politické informace (metodická kompetence), což se neobejde bez pochopení základních politických konceptů (odborná kompetence).

České a rakouské kompetence mezi sebou nelze mezi sebou přesně porovnávat, přesto však můžeme najít řadu podobností. Součástí kompetence k učení je např. posuzování a využívání informací, což obsahují i rakouské odborné a metodické kompetence. Komunikativní kompetence (např. obhájení názoru vhodnou argumentací) je součástí rakouské kompetence k vytvoření si vlastního názoru, kompetence k řešení problémů (např. navrhování řešení problémů) a kompetence sociální a personální (např. vytváření společných pravidel, respekt odlišných stanovisek) jsou zase předpokladem rakouské kompetence k jednání. Občanská kompetence má také nejbližší rakouské kompetenci k jednání – ať už respektem k postojům

ostatních, rozhodováním v zájmu rozvoje společnosti nebo odmítáním nedemokratických prostředků k dosažení cílů.

Skutečnost, že v RVP nejsou uvedeny doporučené metody, jak klíčových kompetencí dosáhnout, podporuje již dříve uvedený argument České školní inspekce, že klíčové kompetence jsou příliš obecné a nejasně propojené s očekávanými výstupy. Přestože nelze mezi českou a rakouskou soustavou kompetencí udělat rovnítko, tak mohou být rakouské oborové kompetence nápomocné při odpovědi na otázku, zda rozvoj klíčových kompetencí během distanční výuky zaostával. Pokud by se potvrdilo, že ve větší míře nebyly využívány metody spojené převážně s rakouskou kompetencí k jednání, tak to naznačuje i omezený rozvoj českých klíčových kompetencí, převážně kompetence občanské, sociální a personální.

4.1.1. Analýza kompetenčně orientované metodiky výuky výchovy k občanství

Metodickou oporu po vzoru rakouského kompetenčního modelu autoři nabízejí hned v několika příručkách zaměřených převážně na politologická a právní témata. Jejich společným rysem je, že v každé vyučovací hodině je cílem rozvíjení všech čtyř kompetencí dle rakouského vzoru. V následující kapitole budou jednotlivé metodické příručky detailně porovnány dvojím způsobem:

- 1) Kvantitativně – jaký je poměr jednotlivých druhů vyučovacích metod, které jsou v metodikách použity, a to s následujícím rozdělením:
  - a. Frontální výklad – zahrnuje teorii, metodické informace
  - b. Samostatná práce – zahrnuje domácí úkoly, samostatnou práci o hodině
  - c. Skupinová práce – zahrnuje práci ve dvojicích či skupinách
  - d. Výukový rozhovor – zahrnuje brainstorming, diskuze, projevy žáků, pohyb po třídě, reflexe
- 2) Kvalitativně – jakým způsobem navrhuje metodika rozvíjet „nejvyšší“ kompetence, tedy hlavně kompetenci k vytvoření vlastního názoru a kompetenci k jednání a posouzení proveditelnosti těchto metod během distanční výuky.

Ne vždycky dávají součty aktivit jednotlivých lekcí 45 minut – někdy mají úkoly více metodických způsobů a v některých případech se jedná o odhad času, pokud je aktivita rozdělena na více částí.

4.1.1.1. *Výchova k občanství 1*¹³⁸

Demokracie vs. Totalitní systémy:

Metody:

- Výklad/informace od učitele - 1 aktivita v rozsahu 1 minuty
- Samostatná práce – 3 aktivity v rozsahu 23 minut
- Výukový rozhovor – 4 aktivity v rozsahu 11 minut
- Skupinová práce – 1 aktivita v rozsahu 10 minut

Kompetence:

- KVVN – posouzení výhod a nevýhod života v demokratické společnosti. Probíhá formou výukového rozhovoru, což je plně realizovatelné distančně.
- KJ – Obhájení vytvořených pravidel pro fiktivní stát. Probíhá na základě skupinové práce, která je distančně realizovatelná jen s obtížemi. Poté následuje rozvětvení vytvořených pravidel po třídě – sdílení většího množství materiálu najednou během distanční výuky je realizovatelné, ale technicky i časově náročné. Celkově je tato kompetence realizovatelná s obtížemi.

Dělbá moci v demokratickém právním státě:

Metody:

- Výklad/informace od učitele – 2 aktivity v rozsahu 7 minut
- Samostatná práce – 1 aktivita v rozsahu 8 minut
- Výukový rozhovor – 3 aktivity v rozsahu 21 minut
- Skupinová práce – 1 aktivita v rozsahu 10 minut

Kompetence:

---

¹³⁸ <https://odpovedneobcanstvi.cz/wp-content/uploads/2019/01/V%C3%BDchova-k-ob%C4%8Danstv%C3%AD.pdf>

- KVVN – žák posoudí význam dělby moci pro život ve společnosti. Probíhá hlavně vlastní reflexe na základě všech ostatních částí hodiny což funguje dobře i v rámci distanční výuky.
- KJ – žák vyjádří své názory na formy vlády a dělbu moci. Zahrnuje práce ve dvojicích (napsat výhodu a nevýhodu ke každému způsobu dělby moci), což lze bez použití skupinových místností nahradit výukovým rozhovorem – ten práci neznemožňuje, ale výrazně zpomaluje.

Ústavní instituce

Metody:

- Výklad/informace od učitele – 2 aktivity v rozsahu 5 minut
- Samostatná práce – 1 aktivita za domácí úkol
- Výukový rozhovor – 3 aktivity v rozsahu 15 minut
- Skupinová práce – 2 aktivity v rozsahu 25 minut.

Kompetence:

- KVVN – žák dokáže kriticky posoudit předložený politický názor. Probíhá na základě výukového rozhovoru, což je proveditelné i distančně.
- KJ – žák dokáže vyjádřit a prezentovat svůj názor. Probíhá na základě znalostí získaných v hodině prostřednictvím samostatné práce, teoretický základ (odborná a metodická kompetence) je však získáván skupinovou prací v oblasti jednotlivých ústavních institucí. To lze nahradit výkladem, ale žáci tím přijdou o skupinové učení a informování ostatních skupin o výsledcích své práce, celkově je tedy tato kompetence realizovatelná jen částečně.

Reprezentace zájmů: význam politických stran a hnutí

Metody:

- Výklad/informace od učitele – 1 aktivita v rozsahu 1 minuty
- Samostatná práce – 1 aktivita za domácí úkol
- Výukový rozhovor – 2 aktivity v rozsahu 11 minut
- Skupinová práce – 3 aktivity v rozsahu 33 minut

Kompetence:

- KVVN – vyjádření názoru na politika pomocí kresby. Probíhá na základě skupinové práce s následnou diskuzí, kdy každá půlka třídy má jiné zadání. Distančně je toto téměř nerealizovatelné, výjimkou by byl pouze velmi technicky zdatný a vybavený kolektiv učitele i žáků.
- KJ – vyjádření a obhájení názoru na vybrané politické představitele. Probíhá prostřednictvím informování se o politicích ze sociálních sítí. Tomuto distanční výuka nijak nebrání, naopak je k tomu práce v on-line prostředí velmi vhodná.

Politické strany a hnutí: Ideologie

Metody:

- Výklad/informace od učitele – 6 aktivit v rozsahu 14 minut
- Samostatná práce – nezastoupena
- Výukový rozhovor – 3 aktivity v rozsahu 42 minut
- Skupinová práce – 3 aktivity v rozsahu 34 minut

Kompetence:

- KVVN – posouzení prezentace politických stran a hnutí na internetu. Práce probíhá ve skupině, což lze řešit buď mimo synchronní výuku, nebo prostřednictvím málo používaných skupinových místností, z toho důvodu je tato kompetence naplnitelná jen s obtížemi. Informace se hledají na internetu, to je vhodné i během distanční výuky.
- KJ – vyjádření názoru na motivy rozhodování voličů ve volbách. Probíhá na základě předchozích znalostí a kritického myšlení, čemuž distanční výuka nijak nezamezuje.

Politické strany vs. Zájmové skupiny

Metody:

- Výklad/informace od učitele – 3 aktivity v rozsahu 6 minut
- Samostatná práce – 1 aktivita za domácí úkol
- Výukový rozhovor – 1 aktivita v rozsahu 7 minut
- Skupinová práce – 2 aktivity v rozsahu 32 minut

Kompetence:

- KVVN – zdůvodnění názoru v otázce politických stran vs. zájmových skupin. Probíhá na základě výukového dialogu, což je vhodné i při distanční výuce.

- KJ – vyjádření názoru novinovým článkem či dialogem, zaujmutí stanoviska k politické otázce. V tomto distanční výuka neklade žádné překážky.

Zastupitelská a přímá demokracie

Metody:

- Výklad/informace od učitele – 2 aktivity v rozsahu 2 minut
- Samostatná práce – 2 aktivity v rozsahu 12 minut
- Výukový rozhovor – 4 aktivity v rozsahu 22 minut
- Skupinová práce – 2 aktivity v rozsahu 13 minut

Kompetence:

- KVVN – vyjádření a zdůvodnění názoru na téma „potřebujeme více přímé demokracie v ČR?“. Metodika nechává poměrně volnou ruku v tom, zda má být práce spíše samostatná, nebo skupinová. Žáci mají psát své nápady týkající se demokracie na tabuli, což lze prostřednictvím sdílené bílé tabule udělat i během distanční výuky.
- KJ – obhájení výše uvedeného názoru. Všichni žáci by na se měli při obhajobě vidět, v tom nastává často během distančního vzdělávání komplikace (nefunkční technika či nízká motivace). Celkově je tedy tato kompetence realizovatelná jen s obtížemi.

Volební systémy v České republice

Metody:

- Výklad/informace od učitele – 2 aktivity v rozsahu 2 minut.
- Samostatná práce – 2 aktivity v rozsahu 13 minut.
- Výukový rozhovor – 3 aktivity v rozsahu 15 minut.
- Skupinová práce – 2 aktivity v rozsahu 21 minut.

Kompetence:

- KVVN – zdůvodnění argumentů v pro-proti rozhovoru (rolová hra). Je zcela nutné, aby během této aktivity fungovaly skupinky, bez toho je kompetence nerealizovatelná. Celkově je tedy rozvoj možný jen s obtížemi.
- KJ – vyjádření a hájení kladného názoru na většinový / poměrný volební systém. K hájení názoru, který je bezpředsudkový, je třeba si ho nejdřív vybudovat, to lze bez předchozí kompetence těžko. I tato je tedy realizovatelná jen s obtížemi.

4.1.1.2. *Výchova k občanství 2*

Naše vlast

Metody:

- Výklad/informace od učitele – žádná aktivita
- Samostatná práce – žádná aktivita
- Výukový rozhovor – 1 aktivita v rozsahu 5 minut
- Skupinová práce – 2 aktivity v rozsahu 35 minut

Kompetence:

- KVVN – obhájení důležitosti kladného vztahu ke společenství, kde žije (rodina, škola, obec, stát). Názor distančně vyjádřit lze, ale v distanční výuce je potlačen školský život, od něj jsou žáci odloučeni. Z principu věci je tedy tato kompetence distančně rozvíjena jen částečně.
- KJ – spolupráce ve dvojici i skupinách, prezentace vlastní tvorby. Zde je skupinová práce klíčová pro celou hodinu, původní plán navíc předpokládá práci na stanovištích. v distanční formě je tato aktivita možná jen s obtížemi.

Naše hodnoty

Metody:

- Výklad/informace od učitele – 1 aktivita v rozsahu 5 minut
- Samostatná práce – 2 aktivity v rozsahu 20 minut
- Výukový rozhovor – 1 aktivita v rozsahu 5 minut
- Skupinová práce – 2 aktivity v rozsahu 25 minut

Kompetence:

- KVVN – žák vysvětlí důvody svého rozhodnutí a obhájí výstupy své práce. Za pomoci samostatné práce a následné diskuze, tomu distanční výuka neklade překážky.
- KJ – žák používá demokratické principy při vyjadřování vlastního názoru (naslouchání, hledání kompromisů, hlasování a respektování výsledků). V online prostředí je toto realizovatelné pouze s obtížemi za pomoci pokročilých nástrojů. Naslouchání se navíc těžce hodnotí, když na sebe lidé pořádně nevidí.

Základy ústavního a politického systému ČR

Metody:

- Výklad/informace od učitele – žádná aktivita
- Samostatná práce – 1 aktivita v rozsahu 15 minut
- Výukový rozhovor – 3 aktivity v rozsahu 35 minut
- Skupinová práce – 2 aktivity v rozsahu 40 minut

Kompetence:

- KVVN – vlastní názor na výroky a vyjadřování souhlasu a nesouhlasu. Názor si distančně vytvořit lze, bez skupinové práce, při které se vyměňují názory, ale názor může být předsudečný. Lze tedy realizovat jen s obtížemi.
- KJ – projev názoru pohybem po třídě. Z logiky věci nerealizovatelné, lze tuto aktivitu samozřejmě nahradit diskuzí, ale v reálném životě se rozhodnutí činí i aktivitou jinou než slovním vyjádřením názoru, což se tato aktivita snaží simulovat.

Vlastnictví

Metody:

- Výklad/informace od učitele – 2 aktivity v rozsahu 10 minut
- Samostatná práce – 1 aktivita v rozsahu 15 minut
- Výukový rozhovor – 4 aktivity v rozsahu 35 minut
- Skupinová práce – 3 aktivity v rozsahu 40 minut

Kompetence:

- KVVN – žák obhájí potřebu chránit vlastnictví, jeho nezneužívání na úkor společnosti. Jednou z aktivit je pohyb po třídě (věci, které chci, potřebuji, nechci ani nepotřebuji), který v tomto případě je částečně nahraditelný diskuzí, obhájení potřeby vlastnictví by mělo vycházet již z výkladu a je proveditelné i distančně.
- KJ – starání o vlastní předměty a nezasahování do vlastnictví druhého. Praktický prvek během distanční výuky chybí, s druhými nedochází ke kontaktu a starání se o vlastní předměty nacházející se doma lze z pohledu učitele těžce hodnotit. Celkově je tedy rozvoj této kompetence tímto způsobem nerealizovatelný.

Tvorba zákonů

Metody:

- Výklad/informace od učitele – žádná aktivita

- Samostatná práce – 2 aktivity v rozsahu 20 minut
- Výukový rozhovor – 2 aktivity v rozsahu 15 minut
- Skupinová práce – 1 aktivita v rozsahu 45 minut

Kompetence:

- KVVN – vlastní názor na rozdělení státní moci. Probíhá na základě předchozích znalostí a práci v expertních skupinách. Distanční výuka v tomto nepředstavuje překážku.
- KJ – dokáže předat informace ostatním členům základní skupiny. Probíhá na základě expertních skupin, ty v online prostředí realizovatelné pouze s výrazně větší časovou náročností. Expertní skupiny jsou nahraditelné výkladem, ale učení pak není tak efektivní. Celkově je tedy kompetence realizovatelná jen s obtížemi.

Státní správa a samospráva

Metody:

- Výklad/informace od učitele – žádná aktivita
- Samostatná práce – žádná aktivita
- Výukový rozhovor – 2 aktivity v rozsahu 20 minut
- Skupinová práce – 1 aktivita v rozsahu 20 minut

Kompetence:

- KVVN – názor na volební plakát a rozhodnutí, zda ho dokáže zaujmout. Jedná se o vyjádření subjektivního názoru – je lepší, když je názor podložen názory z ostatních podskupin, distančně je však tento projev zcela jistě realizovatelný.
- KJ – prezentace názoru na volební plakát. V aktivitě figuruje práce podskupin, ty se vzájemně musí informovat, což opět zvyšuje technickou i časovou náročnost takové aktivity. Je tedy realizovatelná pouze s obtížemi.

Protiprávní činy

Metody:

- Výklad/informace od učitele – 1 aktivita v rozsahu 5 minut
- Samostatná práce – žádná aktivita
- Výukový rozhovor – 3 aktivity v rozsahu 20 minut
- Skupinová práce – 1 aktivita v rozsahu 25 minut

Kompetence:

- KVVN – názor na trestní právo, postoj k zásadě „smlouvy se mají dodržovat“. Žáci posuzují jeden trest a poté ve skupině navrhnou tresty, pohled ostatních žáků tedy formuje názor. Proveditelné jen s obtížemi za předpokladu použití skupinových místností.
- KJ – žák se účastní diskuze, promluví k tématu. Realizovatelné za předpokladu že bude fungovat rozdělení do podskupin – je třeba ale dohlížet na to, aby nebyl ve skupině jeden tahoun, přičemž monitoring učitele je ve virtuálních skupinách mnohem náročnější než ve třídě. Celkově je tedy tato kompetence realizovatelná jen s obtížemi.

Právní řád ČR

Metody:

- Výklad/informace od učitele – 2 aktivity v rozsahu 18 minut
- Samostatná práce – 2 aktivity v rozsahu 14 minut
- Výukový rozhovor – 1 aktivita v rozsahu 5 minut
- Skupinová práce – 4 aktivity v rozsahu 33 minut

Kompetence:

- KVVN – zdůvodní názor na fungování právního řádu. U tohoto tematického celku je možné velké zapojení samostatné práce či výkladu, aktivita je tedy realizovatelná i distančním způsobem.
- KJ – dokáže odpovědět na položenou otázku při metodě placemat. Placemat je brainstormingový papírový materiál vyžadující skupinovou prostorovou a časovou koordinaci a je během distanční výuky nerealizovatelný. Stejně tak je těžce realizovatelná i pantomima, která je také součástí výuky tohoto tématu.

Základní práva a svobody

Metody:

- Výklad/informace od učitele – 1 aktivita v rozsahu 5 minut
- Samostatná práce – 1 aktivita v rozsahu 20 minut
- Výukový rozhovor – 3 aktivity v rozsahu 25 minut
- Skupinová práce – 2 aktivity v rozsahu 15 minut

Kompetence:

- KVVN – vytvoření názoru na důležitost jednotlivých lidských práv a svobod. Seřazení důležitosti probíhá ve skupině, kdy dochází ke střetu názoru, který je pro takovou věc podstatný. Během distanční výuky je takový postup realizovatelný pouze s obtížemi.
- KJ – vyjádření pocitu a emoce, kterou v něm vyvolává biografický příběh. Probíhá na základě samostatné práce, která je proveditelná i distančně.

Jeden svět, mnohé problémy, mnohá řešení

Metody:

- Výklad/informace od učitele – žádná aktivita
- Samostatná práce – 1 aktivita v rozsahu 35 minut
- Výukový rozhovor – 2 aktivity v rozsahu 20 minut
- Skupinová práce – 1 aktivita v rozsahu 10 minut

Kompetence:

- KVVN – posuzuje názory na ekosociální problémy, zdůvodní svůj postoj. Aktivita zahrnuje skupinovou práci týkající se nadpisů článků, ne problémů samotných, podstata kompetence je tedy realizovatelná i distančně.
- KJ – vyjádří a obhájí názor k vybranému ekosociálnímu problému. Probíhá prostřednictvím samostatného psaného projevu, ten je realizovatelný i distančně.

4.1.1.3. SHRNUÍ ANALÝZY

Celkově se v metodikách objevuje 26 aktivit postavených na výkladu nebo informacích od učitele v celkovém rozsahu 81 minut. To samozřejmě neznamená, že by učitel promlouval jen v takovémto časovém rozsahu, jedná se ale o ucelené aktivity, ve kterých je učitelova promluva dominantním prvkem.

Dále se objevuje 21 samostatných aktivit v celkovém rozsahu 195 minut. Do tohoto času nejsou započítány domácí úkoly, u nichž se nestanovuje čas na vypracování.

Výukových dialogů se v metodikách objevuje 45 a jejich časový rozsah je 329 minut. Není možné určit, jakou část z těchto dialogů mluví učitel a jakou žák, podstatné však je, že nedochází k souvislému monologu, ale aktivnímu zapojení žáků.

Poslední sledovanou skupinou byly práce ve skupině či dvojici, těch se v metodikách objevuje 35 s celkovým rozsahem 466 minut. Pokud tedy porovnáme jednotlivé kategorie, jeden souvislý výklad učitele by měl zabírat v průměru 3 minuty, výukový dialog zhruba 7 minut, samostatná práce okolo 9 minut a práce ve dvojicích či skupině přes 13 minut.

Důležitější je však jejich celkové časové zastoupení, a to mluví zcela ve prospěch prací ve dvojici či skupině (43,5 % celkového času) a výukových dialogů (30,7 %), až poté následuje samostatná práce (18,2 %) a jednosměrný výklad od učitele (7,6 %).

Pokud jde o proveditelnost zkoumaných výukových lekcí během distanční výuky za účelem rozvoje dílčích klíčových občanských kompetencí, tak v případě kompetence pro vyjádření vlastního názoru je 11 lekcí proveditelných bez větších obtíží i během distanční výuky, 6 jich je proveditelných jen částečně či s obtížemi (technickými nebo časovými) a 1 nebyla proveditelná při zachování základního cíle lekce téměř vůbec.

Horší situace v tomto ohledu panuje u kompetence k jednání. Z celkových 18 lekcí jich 5 je možné realizovat bez větších obtíží i distančně, 10 lze realizovat pouze částečně či s obtížemi a 3 nelze při zachování základního cíle realizovat vůbec.

4.1.1.3.1. ZÁVĚR

Pokud se má občanská výuka učit tak, aby celistvě rozvíjela občanské kompetence, je třeba tomu specificky uzpůsobit i výukové formy a metody. Z analýzy vyplynulo, že „nižší“ dílčí občanské kompetence lze realizovat během distanční výuky výrazně snáz než „vyšší“ dílčí kompetence, obzvláště pak kompetenci k jednání. Příčin je několik, jsou mezi nimi prostorové limitace vycházející z principu distančního vzdělávání (tu lze většinou nahradit moderními on-line vzdělávacími nástroji), ale nejčastěji se jedná o absenci efektivní skupinové práce (je distančně časově i technicky náročná), plnohodnotné výměny názorů (chybí hlavně

nonverbální komunikace, často i pohled z očí do očí) a fyzického projevu (prezentace stanoviska, rozhodování pohybem). U skupinové práce je její alespoň částečná proveditelnost závislá na tom, zda škola má odpovídající nástroje – jak se ukázalo, velká část škol sice možnost dělit žáky do skupin měla (ve druhé vlně už např. většina škol používala Microsoft Teams), ale buď toho nevyužívala, nebo tato forma práce nebyla vnímána jako dostatečně efektivní, neboť podíl hodin s dominantní či výraznou skupinovou prací se dle ČŠI pohyboval v řádu jednotek procent. Nejčastěji předávaný teoretický základ však pro rozvoj občanských kompetencí nestačí – obzvláště skupinová práce není nadstavbou, ale samotným jádrem občanských kompetencí. V tomto tedy distanční výuka nebyla plnohodnotnou náhradou výuky prezenční, při které je poměr efektivnějších forem výuky několikanásobně vyšší – stále však ne optimální.

Samozřejmě není možné říci, že by pro výuku výchovy k občanství nebyly v České republice kromě příruček ze sbírky Odpovědné občanství zpracovány žádné další ucelené metodické materiály. Existují různé učebnice či pracovní sešity a na internetu je možné najít celou řadu zpracovaných vyučovacích hodin, většinou se však jedná o izolovaná témata bez přiřazení ke konkrétním výstupům z RVP. Existují však i výjimky. Skupina pro přípravu standardů vzdělávacího oboru Výchova k občanství zpracovala metodiku již podle RVP platného od 1. 9. 2013. K jednotlivým očekávaným výstupům RVP pro základní vzdělávání přiřazuje příručka ilustrativní úlohy. Ty mají občas vizuální oporu v obrázcích či fotografiích a jejich náplň se různí – obsaženy jsou kvízové otázky („Na kterém obrázku je vlajka ČR?“), krátké texty s následným úkolem či diskuzí (zamýšlení se nad projevy nacionalismu), domácí úkol s následnou prezentací (dokumentace vandalismu), vyhledávání informací (nabídka kulturních akcí), brainstorming (připisování vlastností k fotografiím) či vytváření skupin za účelem hledání argumentů (vlastnosti sebevědomého člověka). Příručka je tedy co do použitých metod různorodá, spojuje prvky samostatné práce, skupinové práce, diskuse a další metody. U každého očekávaného výstupu RVP ZV jsou uvedeny také indikátory (např. „žák rozlišuje fakta, názory a manipulativní prvky v mediálním sdělení“)¹³⁹, které se mnohdy podobají metodice pracující na základech rakouských občanských kompetencí. Příručka tedy jistě klíčové kompetence rozvíjí, stále však zůstává výhodou rakouského modelu, že je možné vzdělávací obsah výuky k občanství ke konkrétním kompetencím vztáhnout, neboť jsou nastaveny oborově. Metodiky, které jsou

---

¹³⁹ <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=67496&view=9832>

součástí sbírky Odpovědné občanství, jdou navíc v popisu aktivit více do hloubky, typicky rozvrhují téma na celou hodinu (či blok hodin), nabízejí více podpůrných materiálů, pomůcek a teoretických podkladů pro učitele i žáky.

4.2. ZKUŠENOSTI UČITELŮ VÝCHOVY K OBČANSTVÍ A ZÁKLADŮ SPOLEČENSKÝCH VĚD Z DISTANČNÍ VÝUKY

4.2.1. Zkoumané otázky

- 1) Aniž byste citovali RVP nebo váš ŠVP, jaký je podle vás hlavní cíl výuky OV/ZSV?
- 2) Jakým způsobem probíhá standardně výuka OV/ZSV na vaší škole (či při vašich hodinách, pokud je na vaší škole učitelů OV/ZSV více)?
  - a. Jaká je časová dotace a kdy během dne (ráno, před obědem, během odpoledního vyučování) výuka nejčastěji probíhá?
  - b. Na jaká témata je při výuce OV/ZSV kladen největší důraz?
  - c. Jaké používáte při výuce OV/ZSV nejčastěji výukové metody? Jaký je poměr vašeho výkladu, dialogu s žáky, samostatné a skupinové práce?
- 3) Probíhala výuka OV/ZSV během distanční výuky? Pokud ano, jak se změnila časová dotace, vyučovací obsah a používané výukové metody oproti standardní výuce? Popište prosím pro první vlnu (jaro 2020) i druhou vlnu (podzim 2020) zvlášť, pokud se situace lišila.
- 4) Mělo podle vás omezení výuky OV/ZSV během distanční výuky vliv na rozvoj klíčových kompetencí žáků, a to především té občanské, sociální a personální? Pokud ano, co konkrétně žákům chybělo?
- 5) Jste s aktuálním pojetím výuky OV/ZSV v rámcovém vzdělávacím programu a vašem školním vzdělávacím programu spokojeni? Co byste případně změnili, na co kladli větší důraz?
- 6) Máte aprobaci pro vyučování OV/ZSV?

4.2.2. Odpovědi respondentů

Otázky byly elektronickou formou rozeslány na všechny českobudějovické základní školy a gymnázia, odpověď jsem dostal od šesti učitelů. Jejich jména byla anonymizována, jelikož není účelem této práce hodnotit konkrétní učitele a školy ani je mezi sebou porovnávat.

Z šesti respondentů se pět vyjadřovalo k výuce výchovy k občanství a čtyři k výuce základů společenských věd. Tento překryv je dán tím, že tři z vyučujících z víceletých gymnázií měli poznatky jak k výuce vzdělávacího obsahu výchovy k občanství (1. – 4. ročník víceletých gymnázií), tak základů společenských věd (5. – 8. ročník víceletých gymnázií). Jeden z respondentů se vyjadřoval pouze k základům společenských věd a dva vyučující ze základních škol k výuce výchovy k občanství. Všichni dotázaní jsou aprobovanými vyučujícími OV či ZSV.

4.2.2.1. *HLAVNÍ CÍL OV A ZSV*

Hlavním cílem OV je podle Alberta předání a ukotvení hodnot demokraticky smýšlejícího tolerantního a ostatní respektujícího člověka a vychovávání jej k tomu. Podle Cyrila je cílem OV osvojování poznatků, postojů a tvorba hodnotové orientace a cílem by měl být občan, který se bude zajímat o veřejné dění.

Podle Barbory je cílem OV/ZSV přiblížit studentům společenská témata a připravit je na zodpovědný občanský život. Evžen zmiňuje jako cíl OV/ZSV společenskou bytost, která nebude rizikem pro své okolí (nebude podvádět, bude hledat blaho celku) a dobře se zorientuje ve svém životě (sebeporozumění, umění řešit životní překážky a osobní i vztahové problémy).

Dagmara zmiňuje jako hlavní cíl výuky OV osvojení občanských kompetencí zejména ve vztahu k veřejné sféře – žák by měl být schopen chápat dění v politice, ekonomice a společnosti obecně a alespoň do základní míry mu rozumět. Tedy, výchova k občanství má pomoci žákovi orientovat se v návalu informací kolem něj a zjednodušeně řečeno „rozumět každodenním zprávám“. Na mysli má Dagmara zejména témata pravidelně se objevující ve veřejném prostoru (otázky rozpočtové a sociální politiky, konflikty na politickém spektru v ČR, mezinárodní vztahy, téma migrace, sociální problémy v ČR). Jako další by měl předmět rozvíjet občanské kompetence ve vztahu k žákovi jako jedinci – mediální, právní a finanční gramotnost.

Protože se jedná o výchovu, předmět má podle Dagmary v rámci těchto výukových obsahů využívat takové metody, které zároveň rozvinou „soft skills“ žáků (umění slušně

diskutovat/debatovat, respektovat se, chápat emoce své i ostatních). To však vnímá jako vedlejší produkt dobře vedené výuky než jako hlavní náplň samotnou. V rámci OV i ZSV je pro výměnu názorů a debatování nejen prostor, ale zejména v tomto předmětu jsou tyto metody i velice žádoucí.

V rámci ZSV vnímá cíle podobně, ale tentokrát už s větším důrazem na znalostní složku a případnou specializaci při směřování za konkrétním oborem. Osobně ve starších ročnících i více zařazují práci s textem a jeho kritickou interpretací.

Podle Františky se z podstaty předmětu Základy společenských věd jedná o přehledový předmět. Na gymnaziální úrovni není možné obsáhnout plně jednotlivé vědy, které se samostatně studují pět let na univerzitě. Všeobecný cíl výuky ZSV je tady shodný s cílem gymnaziálního vzdělávání, což je získání všeobecného přehledu v daném předmětu. Nicméně ještě lze akcentovat jiný cíl, a to je příprava na vysoké školy humanitního charakteru. Vzhledem ke všeobecnosti gymnaziálního vzdělávání by Františce přišlo krajně nezodpovědné nepřipravit studenty nejen na maturitu, ale i na specifické typy přijímacího řízení na různých školách. Proto se zájemci pracuje formou volnočasových aktivit, které se zaměřují na konkrétní specifika daného přijímacího řízení.

Odpovědi vyučujících vztahující se k výchově k občanství se z velké části překrývají s obecnými cíli tak, jak je stanovuje RVP Z. Ten zmiňuje mimo jiné zapojení do demokratické společnosti (Albert), pozitivní postoje a hodnoty (Cyril), zodpovědné občanství (Barbora), prevenci rizikového chování (Evžen), seznámení s hospodářstvím a politickými institucemi (Dagmara). Tyto cíle zároveň vedou k rozvoji občanské kompetence. Konkrétně u základů společenských věd Dagmara dále zmiňuje práci s textem a jeho kritickou interpretaci, což je v souladu s RVP G pro vzdělávací oblast Člověk a společnost, kde je mezi hlavními cíli zmíněna kritická reflexe společenské skutečnosti či věcná obhajoba vlastního stanoviska. Františka jako cíl zmiňuje získání všeobecného přehledu a získání znalostí umožňujících zvládnutí maturitních a přijímacích zkoušek. To je v souladu se zjištěními dokládajícími častější „výkonové“ zaměření středních škol spočívající v upřednostňování znalostí před budováním hodnot a postojů.

4.2.2.2. KLASICKÝ PRŮBĚH VÝUKY OV

Výchova k občanství je podle všech respondentů vyučována v rozsahu 1-2 hodiny týdně, rozdílů jsou v ročnících, ve kterých je předmět vyučován – podle Alberta a Cyrila se jedná jednu hodinu na všech ročnících druhého stupně ZŠ či nižšího gymnázia (celkový dotace na jsou 4 hodiny), podle Barbory, Dagmary a Evžena o 1-2 hodiny týdně dle ročníku (6 hodin celkové dotace). Hodiny výchovy k občanství se objevují dopoledne či v čase obědu (Albert), na úplném začátku či konce dne (Barbora), před polednem (Cyril a Evžen), ráno a dopoledne (Dagmara). Nejčastěji se tedy objevuje výuka dopolední, odpolední byla uváděna jen v jednom případě.

U ZSV je situace odlišná. Barbora zmiňuje častou odpolední výuku s dotací 2-2,5 hodin týdně, Dagmara 1 hodinu týdně 1. a 2. ročníku a 3 hodiny ve 3. ročníku (ve 4. ročníku už pouze volitelný seminář s dotací 4 hodin) s častým odpoledním vyučováním, což v případě páteční hodiny mělo zásadní vliv na aktivitu studentů. Evžen uvádí dotaci 1,5 hodin v 1. ročníku a 2 hodiny ve 2.-4. ročníku s rovnoměrným vyučováním dopoledne i odpoledne, seminář pak probíhal většinou odpoledne. Podle Františky se nedá říct, že by hodiny probíhaly v nějaký konkrétní čas. Nejčastější časovou dotací jsou tedy 2 hodiny (v případě Dagmary však v průměru pouze 1,25 povinné hodiny za rok) s frekventovanou výukou v odpoledních hodinách.

Pokud jde o nejdůležitější témata výuky k občanství, k nim podle Alberta patří předání demokratických hodnot a výchovu k respektu, náplní výuky bývá srovnávání systémů, lidská práva, exkurze do Osvětimi či Poslanecké sněmovny. Cyril zdůrazňuje občanství, lidské hodnoty a morální principy společnosti či rozvoj osobnosti. Dagmara jako nejčastější zmiňuje téma politické globalizace (mezinárodní organizace) a Evžen slušnost, solidaritu, lidská práva, nebezpečí manipulace a dezinformace, zdravý vývoj jedince a jeho integraci do společnosti. Tato reálně probíraná témata z většiny odpovídají obecným deklarovaným cílům respondentů, což je samozřejmě žádoucí.

V případě ZSV je podle Barbory kladen důraz na témata, jejichž znalost bude vyžadována u maturity s tím, že vyučující navíc zařazují průřezová témata či další kontext. Podle Dagmary je největší důraz kladen na religionistiku (nejvíce islám, geopolitika arabského světa) a filosofii

(nejčastěji antika) s tím, že po změně ŠVP, kterou prosadila, se větší pozornosti dostává i ekonomii (státní rozpočet, monetární a sociální politika, problém zadlužení a dluhové pasti). Také podle Františky je filosofie statisticky nejzastoupenější jak ve výuce, tak u maturitních otázek, výuka filosofie však podle ní funguje eklekticky, znovu se v ní tedy objevují myšlenky z psychologie, politologie atd. I v případě ZSV reálná témata odpovídají deklarovaným cílům, které jsou již na gymnáziích více znalostní.

Pokud jde o metody výuky výchovy k občanství, Albert zmiňuje poměr výkladu, dialogu, samostatné a skupinové práce 15:25:30:30. Hodně se diskutuje, výklad slouží k uvedení do problému a ukotvení znalostí. Podle Cyrila je poměr brainstormingu, řízeného rozhovoru a samostatné či skupinové práce 3:4:3, hodiny standardně bývají započaty motivačním rozhovorem, poté následuje výklad, zápis, prezentace, pracovní listy, závěrečné shrnutí a diskuze.

Dagmara a Evžen popisují metody pro výuku OV i ZSV společně. Podle Dagmary se nejčastěji jedná o skupinovou diskuzi v 5 a 6 dětech, kdy je žákům představeno téma a řeší se s ním související otázky. Zastoupeny jsou také simulace, rolové hry (mezinárodní vztahy, barterová směna, zakládání podniku apod.), což ale není možné vždy. Pokud se Dagmara nedaří vymyslet zábavnější aktivitu, tak využívá práci s textem a videem (INSERT, doplňování slov, přehazování odstavců, selekce klíčových informací). Online hry jako Kahoot či Baamboozle používá jen málokdy, protože už dle jejích slov po covidu nikoho nebaví. Bez výkladu se neobejde žádná její hodina, což se snaží změnit, výklad však většinou pouze shrnuje předchozí aktivity a je prokládán dialogem se studenty sokratovskou metodou. Čistě výklad s prezentací neprobíhá nikdy, subjektivně slabší hodiny mají 50 % výkladu, v průměru ale výklad zabírá maximálně 25 % času. Aktivita žáků, která je základem většiny hodin, způsobuje nestíhání tematických plánů. Podle Evžena záleží, zda se stíhá probíraná látka. Pokud ne, zabírá frontální výuka minimálně 80 % času, cílem je ale poměr 50/50 mezi dialogem a výkladem. Záleží podle něj na konkrétní třídě a její komunikativnosti, metody se tomu uzpůsobují, pracuje se s texty (vyhledávání, doplňování, analýza ukávek z médií, modelové situace). Samostatná práce se uplatňuje doma, skupinová při prezentaci.

Podle Barbory značný objem látky ZSV vede k tomu, že ze zhruba 70 % převažuje výklad. Do výuky se však ve zbytku času snaží řadit dialog, skupinovou práci, práci s webem, samostatné zpracování látky, motivační aktivity či tematická videa. Podle Františky je základní a nepřekonatelnou metodou každého učitele v jakémkoliv předmětu dobře zvolená otázka, interakce a práce s odpovědí. Vedle toho je využívána skupinová práce i projektivní výuka.

Celkově se dá říci, že respondenti potvrzují zjištění České školní inspekce, že ŠVP bývají se zvyšujícím se stupněm vzdělání dimenzované tak, že pro zvládnutí veškerého učiva je třeba ubrat na efektivnějších metodách a formách výuky ve prospěch frontální výuky – to potvrzuje Barbora, Dagmara i Evžen.

4.2.2.3. VÝUKA BĚHEM DISTANČNÍ VÝUKY

Podle Alberta výuka OV probíhala s nezměněným obsahem a zůstal zachován i rozsah výuky, změnila se však forma. Výuková platforma MS Teams byla spuštěna po 14 dnech lockdownu, využívána byla pro výklad a kontakt s žáky, pro samostatnou práci a testování se využívaly formuláře MS Forms. Během druhé vlny již bylo zapracovááno více aktivit pro rozvoj samostatné i týmové spolupráce, jako je Kahoot, Mentimeter, únikové hry aj. Také podle Cyrila výuka OV probíhala, a to jednou týdně v délce 30 minut, bylo probíráno základní učivo, využívány různé aplikace, on-line hry, prezentace a kvízy.

Dagmara na škole vyučovala až od listopadu 2020 (druhé vlny), tou dobou už byla škola dobře zaběhnuta a připravena na práci s MS Teams. Hodinové dotace se nezměnila, ale ne všechny hodiny probíhaly online. V ročnících, kde je dle standardního rozvrhu 1 hodina týdně, probíhala během lichého týdne on-line synchronní výuka a druhý týden měli žáci samostatnou známkovanou práci (pracovní list, kvíz, zodpovězení otázek k videu). V ročnících, kde probíhají 2 hodiny týdně, probíhala jedna z nich on-line a jedna formou samostatné známkové práce). Ve 3. ročníku probíhaly dvě ze tří hodin online a třetí jako samostatná práce, v maturitním semináři probíhaly všechny hodiny on-line. Online hodiny probíhaly v kombinaci výkladu, práce s videem a s texty. S rozdělením studentů do samostatných místností, kde mohli diskutovat mezi sebou, neměla Dagmara dobrou zkušenost, kvalita práce byla rozporuplná. Diskuze tedy probíhaly mezi Dagmarou a jednotlivci z celé třídy. Samostatné práce byly tvořeny s cílem co

největší zábavnosti a jejich příprava byla tím časově nejnáročnějším, co Dagmara v učitelství doposud zažila. Snažila se jimi nahradit míru interaktivity, kterou online hodiny neumožňovaly. Jednalo se o úvahy, umělecké texty na společenskovední téma, různé hry, doplňovačky, spojovací cvičení, psaní článků, problémové úlohy apod. Vyčerpávající bylo také opravování a poskytování zpětné vazby studentům.

Evžen zmiňuje, že výuka ZSV probíhala v obou vlnách on-line. Byla zaměřena na komunikaci a probírání nové látky bylo upozaděno, časová dotace byla rozdílná pouze u těch, kteří měli seminář – on-line se v tom případě odučily 2 hodiny a třetí byla určena k samostudiu, řešení různých problémů, úkolů atd. Celkově probíhalo méně odpoledního vyučování. Podle Františka výuka probíhala on-line za pomoci interaktivních hodin v Google Meet, efektivita takové výuky podle něj je diskutabilní, rozhodně však větší, než kdyby výuka neprobíhala nebo byla nahrazena preposíláním materiálů. Rozdíl mezi vlnami byl v organizaci, technickém vybavení a schopnosti technologie efektivněji a racionálněji využívat.

Celkově se tedy dá říct, že oslovení učitelé a jejich školy byli na distanční výuku nadprůměrně dobře připraveni. Snažili se využívat možnosti, které distanční výuka v synchronní i asynchronní formě umožňuje. To však bylo časově náročné a např. skupinová diskuze během on-line vysílání nebyla zdaleka tak efektivní. Jako pozitivní je možné hodnotit zachování výuky OV na základních školách, což vzhledem k časté deklarované redukci výchov nebyl v celé republice rozhodně standard. Potvrzuje se ale také, že objem synchronní on-line výuky byl obzvláště na gymnáziích velký, před čímž MŠMT i ČŠI dlouhodobě upozorňovali.

4.2.2.4. KLÍČOVÉ KOMPETENCE ŽÁKŮ

Podle Alberta distanční výuka znamenala však žáky v sociální rovině kontaktu s vrstevníky, učiteli, všeobecně vyvstaly po lockdownu u značné části žáků psychické problémy i problémy vymezení se v kolektivu, z hlediska kompetencí tedy nejen na úrovni OV utrpěla nejvíce sociální a mnohdy i personální kompetence. Také podle Cyrila chyběl žákům osobní kontakt mezi učitelem a žákem a nebylo zřejmé, zda žáci probranému učivu rozuměli.

Podle Barbory měly po distanční výuce třídy často nedostatky v oblasti probraného učiva, jako zásadnější ale vnímá určitou nezkušenost, neznalost jak postupovat v každodenní oblasti. Zatímco v OV není tak těžké propojit praktickou oblast s tím, co je ve škole probíráno, v ZSV podle ní často studenti nevnímají, jak by jim informace např. z politologie mohly být užitečné v praxi a je na učitelích, aby dokázali učivo polidštit a kompenzovat daný deficit.

Podle Dagmary byla absence pro mladší děti zcela zásadní pro jejich schopnost mezi sebou komunikovat a řádně se spojit v ucelený kolektiv, v nových kolektivech byla očividně narušena koheze a děti se i po návratu do školy držely v menších skupinkách. Tento problém nebyl tak závažný u starších žáků, kteří již měli vybudované pevné vztahy a našli si k sobě cestu on-line či fyzicky navzdory opatřením vlády. U obou skupin podle ní rozhodně došlo k negativním jevům, kterým čelila celá společnost – absence jasné pracovní rutiny, odloučení od ostatních, pocit izolace a hlavně ztráta pracovních návyků, škola totiž často probíhala z postele, často i bez pasivní účasti a s nekonečnými možnostmi podvádět při plnění povinností. Někteří žáci spadli do naprosté letargie a rezignovanosti, která je typická pro dlouhodobě nezaměstnané. U dvou žáků Dagmara prováděla krizovou intervenci, kdy při online schůzkách kontrolovala plnění všech úkolů, snažila se zlepšit jejich časový management, najít motivaci k práci a vyhnout se prokrastinaci.

Podle Evžena se některých distanční výuka vůbec nedotkla, jednalo se podle něj o žáky s dobrým domácím zázemím, kdy funkční a zdravá rodina eliminovala krizové projevy. U některých se mohlo projevit, že mají více problémy komunikovat a také se více utápěli v řešení svých problémů a řešení sama sebe. V této oblasti se ale podle něj mohlo jednat o skryté problémy již před pandemií, po ní se zdá, že více dětí je křehčích (poruchy příjmu potravy, sebepoškození, sebevražedné sklony).

I podle Františky mělo distanční vzdělávání zcela jistě negativní vliv na hodiny postavené na interakci a kladení otázek a práci s odpověďmi, neboť technologie v tehdejšímu stavu interakci zpomalovaly a omezovaly. A to nejen technicky, ale často i psychologicky, kdy mluvit do zdi nebo na studenty na kamerách je samozřejmě obtížnější hlavně kvůli absenci přímé zpětné vazby a velmi omezené možnosti zareagovat a změnit dynamiku hodiny. Studenti zároveň motivaci k interakci během distanční výuky z těchto důvodů ztrácejí.

I v tomto ohledu učitelé potvrzují nálezy konstatující, že během distanční výuky utrpěla převážně kompetence sociální a personální, zmiňovány jsou však také nedostatky v kompetenci pracovní, jak na ně poukazovala ČŠI. Někteří zároveň pozorovali častější projevy závažných psychických problémů. Nikdo z nich však tyto projevy nespojoval přímo s absencí OV/ZSV, ostatně na školách všech respondentů výuka těchto předmětů probíhala. Jednalo se tedy o důsledky distanční výuky jako takové, jejíž negativní vlivy výuka OV/ZSV nedokázala eliminovat. Zároveň se tím potvrzuje, že klíčové kompetence jsou v českém školství nastaveny příliš obecně a neuchopitelně z pohledu jednotlivých předmětů.

4.2.2.5. SPOKOJENOST S POJETÍM OV/ZSV

Albert není spokojen s poslední úpravou RVP v oblasti OV, kdy byla vyškrtnuta důležitá témata typu terorismus a obrana státu. Cyril s aktuální podobou spokojen je. Na základních školách tedy u OV v případě dostačující časové dotace není pozorována nespokojenost s naddimenzovaným RVP či ŠVP.

Barbora s pojetím ZSV spokojená není, neboť obsah učiva je značný a hodinová dotace je nedostatečná, aby byl dodržen tematický plán a pojetí v RVP a ŠVP. Obsah je přitom podle ní málo zaměřený na praxi, není čas na bonusy, které by výuku oživily. Právě na využitelnost by kladla větší důraz – filosofii považuje za společenskou nadstavbu, která je zajímavá a kultivující, ale nemusela by být zahrnuta ve vzdělávacím obsahu a maturitních kruzích v takové míře jako ostatní společenské vědy.

Dagmara s hodinovou dotací spokojená není a chce alespoň dvě hodiny v 1. a 2. ročníku čtyřletého gymnázia. Pak by mohla psychologii, sociologii, politologii a právo učit v obsahu a kvalitě odpovídající gymnáziu. Toto volání však zůstává nevyslyšeno a ZSV tak Dagmara vnímá jako upozaděný předmět. ŠVP jí vyhovuje, neboť jako jediná učitelka ZSV ho může upravovat podle sebe.

Podle Evžena covid ukázal, že by to chtělo RVP trochu provzdušnit, více prostoru věnovat mediální výchově, nebezpečí dezinformací, kyberšikaně, psychohygieně a aktuálnímu dění.

Františka upozorňuje, že aktuálně probíhá reforma ŠVP, kde dochází k úpravám a změnám, které jsou podle jejího názoru ve prospěch věci.

Odpovědi ukazují, že vyučující většinou poukazují na značný objem učiva, které ZSV obsahuje. To by někteří z nich chtěli řešit obsahovou redukcí v RVP, v jednom případě je pak pro vyučující zcela nedostačující časová dotace na čtyřletém gymnáziu (v průměru 1,25 hodiny povinné výuky ZSV ročně v porovnání se zhruba dvěma hodinami na ostatních školách).

5. ZÁVĚR

Z analýzy materiálů České školní inspekce vyplynulo, že klasická prezenční výuka výchovy k občanství na základních školách dosahovala velmi vysoké míry znaků kvality a relativně vysoké míry aprobovanosti. První hypotézu diplomové práce tedy bylo možné vyloučit.

Druhou hypotézu se povedlo potvrdit z části. Distanční výuka opravdu měla řadu neblahých následků, a to dokonce v oblastech, které jsou hlavním předmětem výuky OV a ZSV, obzvláště jde o kompetence sociální a personální a občanské. Nepodařilo se však najít důkaz, že by tyto nedostatky byly způsobeny právě nedostatkem výuky OV či ZSV, byly způsobeny spíše obecnou povahou distanční výuky.

Třetí hypotéza byla analýzou metodických materiálů potvrzena – nelze plnohodnotně vyučovat OV či ZSV distančním způsobem, neboť nedochází k všestrannému rozvíjení některých kompetencí, a to převážně kompetence občanské. Obzvláště citelná je absence skupinové práce, ke které během distanční výuky většinou docházelo.

Čtvrtá hypotéza se potvrdila z části. Většina škol sice dle analýz ČŠI deklarovala redukci výuky výchov na základních školách, nekonkretizovala však, o které výuky se jednalo. Dle respondentů v této diplomové práci naopak k redukci nepřistoupila žádná škola. ZSV se redukce dle očekávání také nedotkla.

6. SEZNAM ZDROJŮ

<http://odpovedneobcanstvi.cz/wp-content/uploads/2019/01/Kompetence-pro-odpov%C4%9Bdn%C3%A9-ob%C4%8Danstv%C3%AD.pdf>

<http://odpovedneobcanstvi.cz/wp-content/uploads/2019/01/Kompetence-pro-odpov%C4%9Bdn%C3%A9-ob%C4%8Danstv%C3%AD.pdf>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMNHPMSG>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMNHPPAD>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMNHPRJX>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMNHPTS8>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMNLVUVR>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMNLW4Y1>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMNLW6RU>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMNLW8VY>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMPBJNVK>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMQVW63P>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMQVW8FK>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMQVWAVB>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMQVWEU1>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMQVWRW7>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMQVX4GU>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMRE46CG>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMRRWC2U>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMSJM21T>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMSJM21T>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMTJPBJ8>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMTK5CCN>

<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMVAW49M>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMZAMVMC>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMZAN3WR>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABN7SD4DZ>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABNYHKZKD>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABNYHLTOJ>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABNYHLZBP>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABPQQKPEO>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABPQQKRCF>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABPQQKT9N>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABPYBBJUW>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABQPGY5PQ>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABNHNCN22>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABNRL63DX>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABNRL6BSI>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABPAAB35S>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABPAABH4T>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABPAABKYK>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABPAABPK7>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABPARDTLF>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABPARE789>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABPAREBLU>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABPJ9RSSS>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABPJ9RUL4>
<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIABQ7BSBYG>
<https://clanky.rvp.cz/clanek/k/Zoom/22450/JAK-NA-SYNCHRONNI-DISTANCNI-VIDEOVYUKU.html>

https://csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2021_p%c5%99%c3%adlohy/Dokumenty/VZ_CSI_2021_e-verze_22_11.pdf str 198

https://csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2021_p%c5%99%c3%adlohy/Dokumenty/VZ_CSI_2021_e-verze_22_11.pdf

<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3056228-v-cesku-jsou-tri-lide-nakazeni-koronavirem>

<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3296449-nouzovy-stav-skoncil-cast-deti-se-vraci-do-skol-reprodukci-cislo-ale-opet-vzrostlo>

<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3304981-v-sesti-krajich-a-praze-se-vrati-do-skol-i-zaci-z-druheho-stupne-od-3-kvetna-jim>

<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3305011-vsechny-maloobchodni-prodejny-otevrou-10-kvetna>

<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3323285-na-vyuce-bez-rouscky-skolni-uleva-zacne-platit-v-utery-vyjimkou-jsou-tri-kraje>

<https://ct24.ceskatelevize.cz/specially/koronavirus/3211198-zive-brifink-po-jednani-vlady-o-dalsich-opatrenich-proti-sireni>

<https://ct24.ceskatelevize.cz/zlinskykraj/3326692-zaci-ve-zlinskem-kraji-odlozi-od-utery-pri-vyucovani-rouscky>

<https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=67496&view=9832>

<https://discord.com/>

<https://echo24.cz/a/SuJ3g/skoly-nejsou-priorita-v-evrope-jsou-zavrene-nejdele-plan-otevreni-neni-jasny>

<https://echo24.cz/a/SuJ3g/skoly-nejsou-priorita-v-evrope-jsou-zavrene-nejdele-plan-otevreni-neni-jasny>

<https://nadalku.msmt.cz/cs/>

<https://odok.cz/portal/services/download/attachment/2020/957/pdf/>

<https://odok.cz/portal/services/download/attachment/2020/958/pdf/>

<https://odpovedneobcanstvi.cz/wp-content/uploads/2019/01/V%C3%BDchova-k-ob%C4%8Danstv%C3%AD.pdf>

<https://www.bakalari.cz/Home/Modules>

https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/2021_př%C3%ADlohy/Dokumenty/TZ_Distancni-vzdelavani-v-ZS-a-SS_brezen-2021.pdf

https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2021_př%C3%ADlohy/Dokumenty/Metodicke-doporuceni-pro-praci-se-vzdelavacim-obsahem-ve-skolnim-roce-2021_2022.pdf

https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2021_př%C3%ADlohy/Dokumenty/TZ-Navrat-zaku-k-prezencnimu-vzdelavani-v-ZS-a-SS-24-8-FINAL.pdf

https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2022_p%C5%99%C3%ADlohy/Dokumenty/Vyrocn-i-zprava_2021_2022_everze.pdf?fbclid=IwAR2OWYaq-

https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Aktuality/Doporuceni-CSI-pro-skoly-organizace-vzdelavani-a-prace-se-vzdelavacim-obsahem-2020-2021.pdf

https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Tematické%20zprávy/Vzdelavan-i-na-dalku-v-ZS-a-SS-Tematicka-zprava.pdf,

https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Tematické%20zprávy/TZ_Zkuse-nosti-zaku-a-ucitelu-ZS-s-distancni-vyukou-2-pol-2019-2020.pdf

https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1vy/Vyrocn-i-zprava-Ceske-skolni-inspekce-2019-2020_zm.pdf?fbclid=IwAR35Ck-d2p68bVq8mgxm7be4CouB6j2qoOGUQQjmYvCKs9iXA3kOvpXjf2w

https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1vy/Vyrocn-i-zprava-Ceske-skolni-inspekce-2019-2020_zm.pdf?fbclid=IwAR35Ck-d2p68bVq8mgxm7be4CouB6j2qoOGUQQjmYvCKs9iXA3kOvpXjf2w

<https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Desatero-pro-efektivni-distancni-vyuku-v-dobe-kara>

<https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Vybrana-zjisteni-Ceske-skolni-inspekce-k-distancni>

<https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Vybrana-zjisteni-Ceske-skolni-inspekce-k-distancni>

<https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Vybrana-zjisteni-Ceske-skolni-inspekce-k-distancni>

<https://www.edu.cz/covid-ve-skolach-kdo-o-cem-rozhoduje/>

<https://www.edu.cz/ministri-predstavili-spolecny-manual-pro-skoly/>

<https://www.edu.cz/msmt-vydava-metodicke-doporuceni-jak-pracovat-se-vzdelavacim-obsahem-ve-skolnim-roce-2021-2022/>

https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2020/09/metodika_DZV__23_09_final.pdf, str. 3

https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Distancni_vyuka_a_dusevni_zdravi_MD_pro_skoly.pdf

https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/04/Navrat_pedagogicka_cast_duben_2021.pdf

<https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/07/RVP-ZV-2021-zmeny.pdf>

https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/09/001_RVP_GYM_-vyznacene_zmeny.pdf

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-vlada-jednani-opatreni-zpriseni-narust-pripadu.A201012_134752_domaci_brzy

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/mimoradne-jednani-vlady-koronavirus-pes-otevirani-obchody-restaurace-sluzby.A201129_044237_domaci_kop

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/skoly-navrat-deti-studenti-zakladni-skola-andrej-babis-koronavirus-epidemie.A201111_091753_domaci_rapc

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/koronavirus-cesko-aktualne-opatreni-otevreni-restauraci-bazeny-koupaliste_2105281415_vtk

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/skoly-zavrene-5-rijna-uzareni-strednich-skol-konzervator-zakaz-vyuky-vyssi_2010021236_ban

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vlada-koronavirus-druha-vlna-zpriseni-opatreni-babis-prymula_2010081534_onz

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vladni-opatreni-1410-uzavreni-skol-2020_2010132323_oro

https://www.lidovky.cz/domov/cesko-sije-rouscky-kvuli-koronaviru-berou-lide-do-rukou-jehly-a-nite-pripojila-se-i-dagmar-havlova.A200316_205314_In_domov_pev

<https://www.microsoft.com/cs-CZ/education/products/microsoft-365>

<https://www.msmt.cz/aktualni-zmeny-v-oblasti-skolstvi>

https://www.msmt.cz/doporucene-postupy-pro-skoly-v-obdobi-vzdelavani-na-dalku?fbclid=IwAR0BMnavqs0b0BdugwNW7WZlduxC24iPnZUxs0OmwbNyahNSnA3wf_wf7EQ

https://www.msmt.cz/doporuceni-pro-vysoke-skoly-v-souvislosti-s-covid-19?fbclid=IwAR0BMnavqs0b0BdugwNW7WZlduxC24iPnZUxs0OmwbNyahNSnA3wf_wf7EQ

<https://www.msmt.cz/file/52751/>

https://www.msmt.cz/file/53619_1_1/ str 7

https://www.msmt.cz/file/54052_1_1/

https://www.msmt.cz/file/54325_1_1/

<https://www.msmt.cz/informace-k-provozu-skol-od-12-dubna-2021?fbclid=IwAR27CpmcCoOBipumgqFIEUd0h6S2EZuF-hWv9yFmC6KySc1L7SLkRe0h4il>

https://www.msmt.cz/informace-k-vyhlaseni-nouzoveho-stavu-v-cr?fbclid=IwAR0oyOLIVGHP_r_sp_gkArr0IGNejHfLWe2fm_tqA69_uhavjoXh90d0mrk

<https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/ministr-skolstvi-zverejnil-terminy-maturit-zaverecnych-a?fbclid=IwAR2m44buD11n3q20ILUGIMjyX3zUUdmGH9DEIIRQoZ3hqJyipbE8sbfoDJo>

https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-a-ucimeonline-cz-pomohou-zhrubatisovicve-skol-s-vyukou?fbclid=IwAR2uyliVN0gD_odXGMycvazxx9Uw0GvNptJCgWTKmJrzQCegW_Mz3ivYY3U

<https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-podporuje-vzdelavani-na-dalku?fbclid=IwAR3K0AEErcPVK7UmiEflgE0TaEUMIeqccp7CgCgAeSxUylQg-kv23XtPeHY>

https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-pripravilo-reseni-pro-prijimaci-zaverecne-a-maturitni?fbclid=IwAR367mP5MmFpJbvi_fYcGEHJOGVj_uWlqx7HW-vNF2bdb6-NY03MFFi8dZk

https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/novy-zakon-umozni-posunout-terminy-zkousek-na-vs?fbclid=IwAR1zeJ_ik1OzRjc2SpsF8zzMfQNX2TMZOLkNY5EAuQsCBnQGTbGoZzKEspE

<https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/t-mobile-venu-je-10-000-skolakum-neomezena-data?fbclid=IwAR2paJYbs9ZgQH7XrsqTzL6ttLxvBOxHitRLgSnc6luJkja4GUnNcUlBz8>

<https://www.msmt.cz/skolstvi-podle-pes-3-od-pondeli-7-12>

<https://www.msmt.cz/skoly-rezim-od-brezna>

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vyhlaseni-pokusneho-overovani-kombinovaneho-vzdelavani>

<https://www.mvcr.cz/clanek/zpravodajstvi-nouzovy-stav.aspx>

https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/07/Mimo%C5%99%C3%A1dn%C3%A9_opat%C5%99en%C3%AD_%E2%80%93_z%C3%A1kaz_a_omezen%C3%AD_hromadn%C3%BDch_akc%C3%AD_nad_1000_sob_s_v%C3%BDjimkami_s_%C3%BA%C4%8Dinnost%C3%AD_od_22._6._do_odvol%C3%A1n%C3%AD.pdf

https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/18693/40538/Mimo%C5%99%C3%A1dn%C3%A9_20opat%C5%99en%C3%AD_20-%20hrani%C4%8Dn%C3%AD_20kontroly%20p%C5%99%C3%ADznak%C5%AF%20infek%C4%8Dn%C3%ADho%20onemocn%C4%9Bn%C3%AD.pdf

https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/18696/40547/Mimo%C5%99%C3%A1dn%C3%A9_20opat%C5%99en%C3%AD_20-%20uzav%C5%99en%C3%AD_20z%C3%A1kladn%C3%ADch,%20st%C5%99edn%C3%ADch%20a%20vysok%C3%BDch%20%C5%A1kol%20od%2011.%20203.%202020.pdf

<https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/18697/40548/Mimo%C5%99%C3%A1dn%C3%A9%20opat%C5%99en%C3%AD%20-%20z%C3%A1kaz%20kon%C3%A1n%C3%AD%20akc%C3%AD%20nad%20100%20osob%20od%2018%20hodin%20dne%2010.%203.%202020%20-.pdf>

<https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/18745/40582/Opat%C5%99en%C3%AD%20obecn%C3%A9%20povahy%20-%20omezen%C3%AD%20prov%C3%A1d%C4%9Bn%C3%AD%20zdravotn%C3%ADch%20v%C3%BDkon%C5%AF%20v%20r%C3%A1mci%20pl%C3%A1novan%C3%A9%20p%C3%A9%20C4%8De.pdf>

<https://www.novinky.cz/clanek/koronavirus-nova-tvrdsi-opatreni-zakaz-nocniho-vychazeni-omezeni-cest-pres-den-40340460>

<https://www.novinky.cz/clanek/koronavirus-vyrobci-zvedli-ceny-rousek-i-50krat-40316656>

<https://www.novinky.cz/clanek/veda-skoly-vlada-prodlouzila-do-22-ledna-i-omezeni-provozu-skol-40347136>

<https://www.npi.cz/aktuality/4567-navrat-do-skoly-je-navratem-do-vztahu-je-treba-o-nepecovat?fbclid=IwAR1MtSq-KWYQ2SDUllVOoldviU2xapI9LCTQMy9kRuUS99UN-tthlt4sSGw>

<https://www.npi.cz/aktuality/5819-pokusne-overovani-kombinovaneho-vzdelavani?fbclid=IwAR3HQxH6xtRlaEfTdlUt-McFuwCp0bpZqIQE1E0WJ4i4JSYq2IoyYj5gAuE>

https://www.npi.cz/projekty/7356-pokusne-overovani-kombinovaneho-vzdelavani?fbclid=IwAR2bVF7JMpkLZ-jSQeMGHo_YjCv4RsPA3KVGeq2V4HKczTs8kep7ZXr322U

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/cesko-je-na-4-stupni-skoly-se-ale-otevrou-pozdeji-a-ve-dvou-terminech-130253>

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/prvni-stupne-pojedou-bez-rotaci-od-17-kvetna-druhejen-v-nekterych-krajich-153921>

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/v-bodech-co-se-meni-od-utery-a-jak-dal-bude-postupovat-rozvolneni-153960>

<https://www.skype.com/cs/features/>

https://www.whatsapp.com/?lang=cs_CZ

<https://zivotbehempandemie.cz/dusevni-zdravi>

<https://zoom.us/pricing>